

NÉPNEVELŐ

A KATHOLIKUS TANÍTÓSÁG HIVATALOS LAPJA

Megjelenik minden vasárnap. — Előfizetési ára egész évre 8 korona, félévre 4 korona, egyes szám ára 30 fillér. — Szerkesztőség: Budapest, Szentkirályi-utca 28. szám. — Telefon: 52—31. — Kéziratokat nem küldünk vissza.

SZERKESZTŐ:
EMBER KÁROLY
SEGÉDSZERKESZTŐ:
WOHLMUTH ERNŐ
KIADÓTULAJDONOS:
SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT

Megkapja e lapot minden katolikus népoktatási intézet egy példányban ingyen. Ily kérelmek az egyházmegyei főtanfelügyelőség útján intézendők a Szent-István-Társulat igazgatóságához, Budapest, Szentkirályi-utca 28.

Föl a munkára!

Ira: Ember Károly.

A magyar nemzeti népművelés javára dolgozó katolikus tanítóság lelkesen készül IV-ik országos nagygyűlésére. A nagygyűlés meghívóját és gazdag tárgysorozatot mai számunk ismerteti.

Egy tekintetet vessünk csak a tettek sorára és az előadók neveire, azonnal meggyőződhetünk arról, hogy a magyar katolikus tanítók ezen nagygyűlése is *miélyn belevág a nemzeti haladás és fejlődés útjába*. Amiket a jogosult modern pedagógia mint nevelési avagy tanítási kérdéseket felszínre juttatott, avagy amiket a szociális nevelés érdekei mint sürgős kérdéseket a tényleg hasznosan gondolkozni és eslekedni tudó néptanítóság elé állított, hogy azoknak megoldásához szívenek szeretetével és lelkenek minden tudásával buzgalkodják, tehát az elméleti és gyakorlati neveléstudomány, a szociológia időszéri kérdés mind-mind megvitatás és feldolgozatra kerülnek a magyar katolikus tanítók nagygyűlésén. Ezért mondtam előbb, hogy hatalmas előbbrejutást jelent a katolikus tanítók IV. nagygyűlése a magyar nemzeti népoktatás terén.

És nem az izléstelen kérkedés hozza ajkukra az igazságnak ily határozott formában való kijelentését, hanem egyedül a jogos önvédelem.

Evek óta ócsárolják a hitfelekezeti iskolákat piactereken és termekben, hogy azok útjában állanak a haladásnak, ma már a kor túlhaladta azt az intézményt, tanítók meg nem is emberek, hanem valami odúban lakó, fába szó ult férgek, akiknek Isten képére teremtett emberi formájuk is talán alig van, mert szolgállekek, a sötétség, az elmaradottság papselédjei stb.

Kedves kartársaim! Minden türelemnek és szerénységnek van határa. A keresztény magyar tanítói társadalom türelme is fogytán lehetne már a piaci hősök véréig sértő bántalmái miatt, de mi nem vállaljuk a kerítés mögött álló rossz szomszédok szerepét, nem dobunk vissza semmiféle ócsárló szavakat, hanem amint elvégeztük a

szigorúan vett iskolai köteleességeknek a lefolyt tanévre előírt munkáját, föl vesszük az ideális, a munkás tanító szerepét, hogy lelkiismerettel ismét aldozzunk munkát, igaz hasznos és aldos munkát a nemzeti nevelés oltárán.

A katolikus intézetek, iskolák tanítói és tanárai, világiak és egyháziak egyformán kollégialis szeretettel és becsüléssel egymás iránt, összegyűlnek a magyar katolikus népnevelés Alma materében, a Szent-István-Társulat épületében, hogy a tudománynak, a kultúrának időt és munkát szenteljenek.

A IV. katolikus tanítói nagygyűlés munkája lesz a magyar keresztény tanítóság felelete a nemzeti közvélemény előtt azokra az alacsony vadakra, amiket nap-nap után ellenünk szornak a szabadkőműves és szocialdemokrata organumok.

És a nemzet, amely elfogulatlanul itél a kongresszus értéke fölött, meghajtja majd a háromszinű lobogót a magyar tanítók leghatalmasabb testülete, a katolikus tanítóság előtt, hogy elismeréssel hirdesse: *igaz, belátom, hogy nem a piaci lárma, nem a nemzetköziség, nem az osztályharcra nevelő tanítási rendszer, nem a türelmetlen, veszekedő, elegendetlen, önsorsával meghasonlott tanítóság viszi előbbre a nemzeti haladást*, hanem az oly nevelői és tanítói munka, aminőt a hitvallásos magyar tanítók végeznek az iskolában és az iskolán kívül egyformán, a legnagyobb tanító, Krisztus szellemében. Hasonló ítélkezését fogja kiváltani a nemzet sorsát vezető államférfiuk lelkében is a katolikus tanítók nagygyűlése: mi erről megvagyunk győződve és azért bátran reméljük és hisszük, hogy a tanítói osztály fizetés- és nyugdíjgyének reformja érdekében felémelt határozott szavunkat is meghallják és megszívlelik ott, ahonnan a megoldás várható.

A nemzet látva, észelve azt a magas kultúrát, amit a keresztény tanítóság képvisel és oszt szét e hazában, nem lesz szűkmarkú, nem fogja túrni azt, hogy egyenlő képesítés és munkakör mellett állami és hitfelekezeti tanító között különbség lehessen az anyagi ellátás dolgában és azt sem fogja tovább túrni, hogy hasonló előkép-

zettség mellett, a más szolgálatban álló tisztviselőkkel szemben, az anyagi ellátást illetőleg a magyar tanítók alárendelt helyzetben nyomorogóknak.

Ezekből látható, hogy a hitfelekezeti, de nemcsak, hanem az egész tanítóság anyagi jobb sorsáért a katolikus tanítók országos nagygyűlése színter és igazán dolgozik. A mód és az eszközök, amelyekkel céljainak elérésére tör, nem a piros zászló, nem az ököl, nem a sztrajk, hanem a tanítói névhez illő komoly, lelkiismeretes nemzeti-művelő munka, amely előtt meg kell hajolnia a legridegebb, a legelzarkozottabb államferfiúnak is. Ismételtén mondom, hogy az a nemzet, amely éri és tudja, hogy haladásának, boldogulásának biztos forrása az iskola, az oly nagykorú nemzet, aldozni is tud az iskolára és nem tűri, hogy tanítóinak idealizmusát anyagi gondok fogvatartsák.

Azért föl a munkára katolikus tanítótestvérem, hogy közös erővel, lelkes tevékenységgel minél eredményesebbé tegyük a nemzeti nevelőmunkára nézve a katolikus tanítók IV. nagygyűlését.

A tanító és az egyévi önkéntesi szolgálat.

Ira: Jfi. Hrdy Béla: t. tit., cs. és kir. tart. hadnagy.

Azon sok panasz és elégtelenség, melyet a tanítók eddigi katonai szolgálata szült, úgy látszik a hadvezetéség figyelmét nem kerülte ki, mert Hazai honvédelmi miniszter a hadsereg és a honvédség reformját tervező javaslatba bevette a néptanítók és tanítójelöltek katonai szolgálatának reformját is olyképen: hogy a tanító ezentúl katonai kötelezettségének — a hét évi átmeneti idő figyelembe vételével — csak mint egyévi önkéntes tehet eleget.

Nagyon helyesen mondja Hazai a tervezet megokolásában, hogy az olyan egyének, akik képzettségük és társadalmi állásuk folytán arra volna hivatva, hogy az ország védelme érdekében értékes szolgálatokat tegyenek, tényleg azonban csak néhány héten át és nagyon alárendelt helyzetben szolgálnak a katonaságnál, nem alkalmasak arra, hogy másokban a katonai szolgálat iránt fokozódó érdeklődést ébresszenek.

Tehát a megokolás szerint kétféle célja van a tanítók egyévi katonai szolgálatnak, hogy egyrészt a katonaságnál eddig nagyon alárendelt és sokszor visszas helyzetben lévő tanítóban a katonaság iránt szimpátiát ébresszen és ezáltal a gondjaira bizott ifjúság testi nevelése és fegyelmzése iránt nagyobb fogékonyságra tegyen szert és épen a tisztirang elérése folytán a tanító társadalmi helyzetét emelje.

Másik célja a törvényjavaslatnak, hogy miután a kétéves katonai szolgálat keresztülvitele által a szolgálati idő és ezáltal a katonai kiképzés is egy évvel megrövidül, a tanító már az elemi iskolában a katonai rend- és fegyvergyakorlatok betanítása által a kiképzés időtrábló munkáját megkönnyítse és ezáltal a honvédelem szolgálatába álljon.

Nagyon szép és lelkesítő eszmék ezek, melyek

azonban csak első látásra valósítják meg a tanítóság régi és sokszor hangoztatott óhaját. Nem ismerhetem el tartózkodás nélkül ennek a vívmánynak az értékét, miután ennek megszerzése újabb és nagy terheket ró a tanítóság vállára: olyan áldozatokba kerül, amelynek nagyon is felohasztták a tanítóság körében esetleg tamadt jóleső érzést.

Azon tanítókról, akik már állásban vannak, a törvényjavaslat gondoskodik ugyan, hogy egyévi katonai szolgálatuk ideje alatt az iskolafenntartó tartozik helyettesről gondoskodni és a szolgálati év elteltével öt ismét állásába visszafogadni. Így tehát a már alkalmazásban levő tanítók anyagilag nem igen károsodhatnak. Baj volna azonban ezen törvény hatályba lépése a tanítóképzőkből ujonnan kikerült tanítókra, akiknek elenyésző csekély része tesz eleget katonai kötelezettségének az oklevél megszerzése előtt. Az ilyen tanítók az állások betöltésénél, különösen a hitfelekezeti és községi iskoláknál — ahol tudvalevőleg az iskolaszék választja a tanítót — mindenütt mellőzésben részesülnek, mert mindegyik iskolafenntartó meg akarván szabadulni a helyettesítéssel járó gondtól és kellemetlenségtől, az állások betöltésénél a katonai kötelezettségüknek már eleget tett tanítókat részesítene előnyben, sőt azt hiszem, a pályázati hirdetéseket is ilyen értelemben tennék közzé. Így tehát ezen kártársak — akik a tanítóságnak nem csekély hányadát képviselik — a megélhetésért való küzdelemben legtöbbször mint veszteséck kerülnek ki.

A törvényjavaslat biztosítja ugyan a tanítókat arról, hogy a katonaságnál töltendő évet az állam költségén szolgálhatják le: aki azonban az önkéntesi szolgálaton keresztül esett — mint csekélyeségem is — az tudni fogja, hogy az államköltségen való szolgálat kedvezménye még nem jelenti azt, hogy valaki az önkéntesi évet teljesen költségmentesen leszolgálhatja. Legelső sorban az elvezetés olyan hiányos, hogy bizony nagyon sokszor kell, hogy pótolja azt az illető a saját zsebéből, ha csak a koplalás és önmegtagadás némes erényét nem akarja gyakorolni. Különösen all ez vasár- és ünnepnapon, amidőn délutáni foglalkozás nem lévén — vacsora sincsen. Ilyenkor a pénztelen baka — ha csak nem talál magának egy Juliska szakácsnét — nadrágszíjját összéb húzza, áldva esmagasztalva a gyöngy-életet, leheveredik a Strohzsákra és számlálgatja a «komiszban» még eltöltendő napokat.

A napi 12 fillér zsold, amennyit egy önkéntes egész esztendőn keresztül kap, tehát altisztté való előléptetése esetén is, (lévén csak címzetes altiszt) a dohányzó embernek még napi dohányszükségletének fedezésére sem elegendő.

Tehát a tanító az önkéntesi szolgálat ideje alatt megint csak a szülei vagy más hozzátartozója terhére esnek, ami a tanítóképzést a legtöbb tanítónál egy évvel meghosszabbítaná és a költségeket tetemesen gyarapítaná. Tudvalevő dolog, hogy miután a tanítótá váló kiképzés aránylag a legkevesebb költséggel jár, többnyire szegény szülők gyermekei lépnek a tanítói pályára, félő volna tehát, hogy ezen törvényjavaslat hatálybalépése sokakat visszariasztana a tanítói pályára való lépéstől.

Eltekintve azonban ezen anyagi terhektől, midőn végre nagykeservesen letelt az esztendő és a tisztizságn is szerencsésen keresztül esett az illető, következik a négy, minden ízben 28 napig tartó fegyvergyakorlat. Ez különösen a kántortanítókra volna káros, mert míg a még most érvényben lévő tör-

vony szerint a tanító három ízben vonul be fegyvergyakorlatra, mindig csak 13 napra, amely rövid idő alatt a szomszéd községbeli kártársa helyettesítette magán; addig a mostani törvényjavaslat hatályba lépése esetén az egyhónapi időtartamra már fizetett helyettesről kellene gondoskodni, ami legtöbbszörre az illető kántortanító rovására esnék, eltekintve a helyettesítéssel járó kellemetlenségektől. Ugylatszik azzal a körülménnyel sem számolt a hadvezetőség, hogy a tiszti vizsga sikeres letétele után a tartalékos tisztté való kinevezés alkalmával az illető saját költségén tartozik a teljes tiszti ruházatot, valamint a felszerelést és a szolgálati könyveket beszerezni, ami körülbelül 300 kőronába kerül; ez pedig egy tanító szegényes jövedelméből — ha csak magánvagyonra nincsen — csak nehezen telik.

Tehát ezen törvényjavaslat hatályba lépése által reánk rótt terheket és az ezekből keltező hátrányokat egybevetve az előnyökkel, a mérleg — teher oldala mindenesetre gyarapodik és a tanítóságra átszármaszó előnyök értékét nagyon is lecsökkenti azon nagy ar, melyet ezen előnyökért követelnek. Elismerem a hadvezetőségnek, de különösen a honvédelmi miniszternek a tanítóság irányában tanúsított jóindulatát és annak belátást, hogy a tanító szociális tevékenységével és társadalmi helyzetével sehogyszem egyeztethető össze a katonaságnál eddig betöltött nagyon alárendelt és sokszor megalázó szerepe. Nem is akarom jelen soraimmal azt mondani, hogy maradjon minden a régiiben, teljesítse a tanító ezentúl is katonai kötelezettségét mint közönséges pottartalékos.

Sokkal célravezetőbbnek és a tanítóságra nézve előnyösebbnek talánám, ha a tanítók ezentúl is azon kedvezményben részesülnének, hogy a katonai szolgálatukat a pottartalékban teljesítik, de nem mint közönséges pottartalékosok, hanem hadapród-közlegényi minőségben. (Kadett Infanterist). Ezen esetben az altisztek és a tisztek részéről is egészen más bánásmódban részesülnének és hadapródi minőségük folytán a civiléletben elfoglalt társadalmi állásuk is kifejezésre jutna.

Ezen intézmény tudtommal jelenleg is fennáll és részben a hadsereg tiszti állományának pótlására, illetve kiegészítésére szolgál oly módon, hogy minden legalább 17-ik életévét betöltött magyar vagy osztrák honos ifjú, ha testileg a katonai szaktárgyakból egy tisztekből álló bizottság előtt sikeres vizsgát tesz, hadapród-közlegényi minőségben a hadsereg tényleges állományába felvétetik. Az ilyen hadapród tisztekből tekintetik és ha a katonai tudományokat gyakorlatilag is kellőleg elsajátítja, rövid idő alatt az összes altiszti rang fokozatokon végig menve, elér a tiszti rangot. A tanítóktól természetesen nem lehetne követelni, hogy előzőleg a katonai szaktárgyakból sikeres vizsgát tegyenek, miután a két-hónapi katonai szolgálat alatt a tiszti rangot amúgy sem érhetnék el. Nem is az volna a célja a tanítók hadapródi minőségének, hogy tartalékos tisztekké képeztesse ki, mert ez, amint előbbi soraimban már iparkodtam bebizonyítani, a legtöbb tanítót anyagilag érzékenyen sújtaná, hanem ezáltal a most benyújtott törvényjavaslatban felhozott egyik cél — hogy tudniillik a tanítónak ne kelljen a katonai szolgálatot annyira alárendelt helyzetben és sokszor megalázó módon teljesíteni — így volna elérhető.

A törvényjavaslat másik célját — hogy tudniillik

a tanítóság már az elemi iskolákban készítse elő a növendékeket a katonai szolgálatra — az egyes hadkiegészítő-parancsnokságok székhelyein felállítandó nyári tanfolyamok által vélnem elérhetőnek. A jelenlegi állapotok mellett a tanászólójak felállítása és szervezése hazánk összes iskoláiban úgy sem volna keresztülvihető, az olyan iskolák tanítói tehát, ahol a tanászólójak felállítása lehetséges, a szűm időben szervezett egy vagy két havi nyári tanfolyamon a még szükséges katonai ismereteket elsajátíthatná.

Ha tehát a mostan benyújtott törvényjavaslat tényleg hatályba lép, akkor szomorúan konstatálhatjuk, hogy ádalt uram esőt, de nem nagy köszönet van benne

Még egy hiányzik.

Irta: *Kerényi Rezső.*

Szociális ügyek tartják feszültségben ma a társadalom minden réteget, úgy a tanítóságot is.

Olvastam pusztaságba hangzó ehkiáltásokról, olvastam destruktív és ideális, keresztény irányú szociális programmpontokról, amiknek — a társadalom minden rétegében — csimborasszója: a gyomor és nyomor kielegítése és enyhítése, de oly pusztában elvesző, jogos ehkiáltást és ezen ehkiáltással kapcsolatban (az utóbbi időkig) oly nemes kijelentéseket, mint a tanítóság körében, még nem tapasztaltam. S ennek oka: az eddigi szervezkedés hiánya volt. Bármilyen alkalommal idegen elemekkel szövődve volt kénytelen kívánságainak kifejezést adni a tanítóság. Ez okozta azután ama tény bekövetkezését, hogy — koncentrálna a közös akaratot a tanítóságban — szociális egyesületek megalakításában keresett menedéket. A megvalósulást idegen kezektől remélte és vette, ami pedig az utóbbi időben romboló, nem építő nemes eszméket szuggesztált a tanítóság egy részére és ellenértékül anyagi értelemben Kánaánt ígert. Ez a szabadkőművesség kebele.

A tanítóság eszményibb lelkű, nemesebb gondolkozású nagyobb része ellenértékül a ker. szociális szakosztályt alkotta meg.

E két irány vivja harcát, a kettő fog találkozni Filippinél. Mindkettő ígér anyagiakban. Ebben differenciáról nem beszélhetünk. Különbőség és óriási ellentét a morális, ideális eszmék beállításában van. Ami a szabadkőműveseknél kvare, az a ker. szociális tanítói törekvésekben gyémánt. A tanítás és nevelés minden erkölcsi és ideális momentumai mellett az anyagi gazdasági ügyek, a Kath. Tanügyi «Tanács» kebelében megalakult ker. tanítók szociális szakosztályának figyelmét sem kerülte el, midőn a plebejusi kiáltást hangoztatja az uralmon levők fele: «Panem et circenses!»

Igy mint a gyomorkérdésért, mint az erkölcsi haszonért, a materialis és morális, illetve immorális célokért két áramlat néz egymással farkasszemet: a ker. szociális és a szabadkőműves.

Minthogy mindenekelelt az anyagiak készítették a tanítóságot harcra, tehát a legegésőbb az anyagi gondok rendezése. Ezt helyesnek ismerjük el. De midőn ezt tesszük, még nem állunk jót a kivitelért. Mert a ker. szociális irányzatnak a destruktív és a hatalmasok herkulisi erejét kell meggyőzni. Totum totaliter, a fizetésűgy gordiusi csomó lesz.

Azonban Tamás vagyok, — őszintén kijelentve — hogy ez ügy hamarosan és simán sikerüljön, mindannak dacára, hogy tömörülünk. Miért?... A nevelés és oktatás intenzív munkája nem éri el azt a fokot, hogy akonál, akiken a fizetésűgy rendezése áll, valamely nyomatékot képviselne, amint szokás-mondás, «nyomna a latban».

Tudjuk az 1907. évi XXVII. t.-c. megalkotásának nehézségeit, tudjuk, mennyi járás-keles, irka-firka történt s mennyi ironia, cinizmus hangzott el.

S ne gondoljuk, hogy a társadalom nagy rétege, az

intelligens és a műveletlen elemek egyformán megnyugodva vették tudomásul a fizetéselemést. A társadalmam epen azért, mert nem ismeri fe-hasznát a népiskola munkáját, igenis irigy szemmel néz sorsunk javulására, valamint ezzel kapcsolatban a képzettséget illetőleg jogosulatlan gúnyokkal lát el minket, tanítókat.

Nem régen voltam kénytelen művelt ember asztala mellett hallani: a tanítóknak jó fizetésük van, aránytva munkájukhoz. Az illető ur pedig alig valamivel vezetett többet, mégis elegendően 4000 korona fizetéssel. Gimmaziumban latin orán tanárom a mai tanítóképzőt így határozta meg: Praeparandia est asyllum asinorum. Ismét N. községben B. ur félműveltnak nevezte a tanító-ságot, mert képzettsége nem üti meg a mértéket. Sőt egy új tanító így beszélt előttem Ersekújvárott: Ferriaknak a tanítóképesítővel nem szabad megelegedni, de egy nőnek igen. Beszédbe elegyedve haladtam egy nénivel P. pusztán. Fia került szába, aki három gimnázium után visszatért az ekeszárva-hoz. A néni, mint anya proponálta, hogy ha más nem akarsz lenni legalább légy tanító. De vajjon melyik tanító nem hallotta volna, hogy az atya ezzel biztatja magát, ha nem tanul jól a fia, jó lesz tanítónak, avagy a tanítóképzőintézeti tanárok ama általános panaszát, hogy fogyatékos készülségi elemek tudolnak a tanítói pályára — erte általában: — bizony a képzettség nem valami magas volta és a fizetés csekély-sége miatt. Ezekből úgy gondolom, tanulságot vonhatunk.

A sajtó szelőztette, mint illetékes organum, a tanítóképzés reformját. Ha jól emlékszem, 3-4 év előtt Köveskúty Jenő vetette fel a szót a folyton itt-ott felszínre került, sőt élenk eszmécsereit folytattak a pedagógusok. Hogy közkívánat, azt az „Alkotmány” f. évi január 20-iki száma írja: Az egyetem filozófiai fakultásának kapuit nyitják meg a tanítóság előtt. Hogy magasabb színvonalú képzést érdemel a tanítói állás, mint legújabbban a képesítés könnyebbé tételét, meg a régi uzus szerint, hogy közepiskolai előképzettséget sem kívánnak, hanem súlyos felvételi vizsgával megnyitják a tanítóképző kapuja bariátorát, bizonyos. Jól írja Schottert: A tanítóképzők akadémiai színvonalra való emelését magam is helyesnek tartom.

Mi a művelt nyugat államai közé számítjuk magunkat és Románia a tanítóképzésben rég előbb van.

Nalunk annak nem adják meg a magasabb képzést, aki a nép vezetésére és nevelésére van hivatva. Avagy a nép vezetésére meg nem hivatott és bizonyos pályára nem kész ifjúval-többet és többet óhajtanak az érettségivel elerni? Sajnos, de igaz, Bertalan Vincének e néhány szava: Ha már ezzel (a tanítói) oklevéllel az egyetemre nem lehet fellepni, akkor bizonyára erre való tekintetből nincs egyenlőnek értékelve... (t. i. az érettségi bizonyítvánnyal).

Miert ne lehetne megnyitni az egyetem kapuit — de tegyük fel — a filozófiai fakultáson a tanítóknak? Mondhatom, a mai tanítóképzőben több az általános műveltség tudománya, mint a módszeres didaktikai és pedagógiai tudomány előadása. Már pedig a szaktudományt volna helyes emelni, hogy a didaktikai és pedagógiai, valamint az általános műveltség alapját nyerte meg a tanító a tanítóképzőben. Hiszen dr. Sággy Gyula szava csak ezt erősíti meg: Az úgynevezett egyetemi rendszert semmiféle szakiskolai rendszer — a most megjelölt feladat megoldásában — nem pótolhatja.

Meg csak nem is sejthetjük, hogy a legutóbbi kultusz-miniszteri beszédben megígért tanítóképzés reformja ily intenciókkal készült-e, vajjon a tudomány értékesebb elemeivé fogja-e avatni a jövő tanítónemzedéket? Ha legalább akadémiai színvonalat nem fog követelni a jövő generációtól, akkor az nem lesz reform, csak változtatás a régi köntösön.

Ha a nép kitartóbb, önzetlenebb istápolójává akarják tenni a tanítókat e hazában, előbb tekintélyt emeljenek. A tekintélyt pedig, ami a közéleti szereplésben fontos, az egyéni tulajdonok mellett a tudományos képzettség adja meg. Kinek nem volna a tanítók között tekintélyre szüksége? Kant mondja, hogy nevelés nincs tisztelt nélkül, nincsen tisztelt tekintély nélkül s nincsen tekintély szabály nélkül.

Végso konkluzióként: legyünk képzésünk magasabb nívója megteremtésének hívei. Ne akadályozzon bennünket kiesíves, aprólekos ellenargumentálás. Hisz ugvis kikerülhetetlen a reform. Meghozza a közeli idő. Csak főiskolai alapon álljunk. Ez ker. szocialis szakosztályunknál feltétlenül egy programpontra legyen. A szabad-közüves elemek ezt agitációs celra használták fel Székely minisztersege alatt a szabadegyesületben. Nekünk szinten nemesak szabad, de szükséges követelni, annál inkább, mert anyagi ügyünk javítását is sürgetjük. Nehány nap előtt megjelent miniszteri jelentés elismerte a tanítóság jogos követelését e terén, de ő is biztat, int, elismer. Mi tehát e tekintetben érdekelve vagyunk nagyon, de nagyon s a mi tekintélyünk és megélhetési viszonyaink fordulnak meg ezen, mint egy ten-gyelen. Ismétlem: ez az egy ne hiányozzék ker. szocialis szakosztályunk pontjai közül. A magyar tanítóság ügyis nagy energiával apolja a tudományt, mert lelki élet után vágyik, kitünve minden nemzet tanító-sága közül. A tudomány életet ad annak, aki felkeresi... A mi célunk ez!...

Egy állami tanító rólunk.

Írta: Drodzy Gyula.

A Népinevelő 21. számában *Smeringa Geza* pös-tyéni kartársunk az ottani tantestület nevében tiltakozik *Marton József* állami tanítónak a Pöstyéni Ujságban megjelent, a közoktatás államosításáról írt cikkének végso sorában foglalt inzultus ellen. Hogy pösstyéni kartársaink felhaborodása mennyire jogos, azt csak az tudja igazan megítélni, ki e cikkben foglalt gorombaságokat ismeri. M. J. cikke a Nógrádi és Honti Hiradó folyó évi 9. számában látott először napvilágot. Úgy látszik, izetlen hang-jával több vidéki lap tetszését megnyerte, mert egy-másután vették át e csodabogarat.

A Nógrádi és Honti Hiradó 10. számában e cikkre már válaszoltam és ügylátszik, elevenére találtam, mert a cikk írója elhallgatott. Most, hogy M. J. cik-két több lapban lenyomatva látom — természetesen válaszom nélkül — és mert a benne foglalt izetlen gorombaságok nemesak a pösstyéni tantestületet, hanem az egész felekezeti tanítóságot sértik, kény-telen vagyok ezt e helyen is ismertetni. Hadd lássuk, hogyan ír rólunk egy állami kollegánk.

Im néhány szemelvény M. J. úr cikkéből: «... a felekezeti közoktatás főcéljaként nem a haza szeretete, tudományok elsajátítása, hanem a vallás terjesztése szerepel... a felekezeti iskolákban államellenes tanokat hirdetnek. A felekezeti iskolák fenntartói mindent megtesznek, hogy vallásuk erő-szódjon, még akkor is, ha ez a hazafiság rovására esik. A felekezeti közoktatás az egyes természeti tünemé-nyek okát nem önmagukban, hanem az Isten véghe-tetlen bölcsességében keresi. A felekezeti iskolákban hamisítják a történelmet. A felekezeti iskolák alkép-zett embereket nevelnek, kiknek tudománya nem tudomány, hanem — mese. Ez pedig az illetők tár-sadalmi előrehaladására, használhatóságára nem előnyös egy csöppet sem.»

Ezek a cikkek főbb nevezetességei, melyek oly hangba vannak burkolva, hogy minden sorukból kirí a harag és gyűlölség. Vádol tehát minket M. J. állami tanító hazafiatlansággal és pedig egyeteme-sen, mert nem egyes iskolákról beszél, tudatlanság-gal, hamisítással és hasznavehetetlenséggel.

A...-osok simítgatnak, hizelegnek, hogy hozzájuk csatlakozunk s itt egy állami tanító meg olyan

vádakkal illet, melyek ha meglennének bennünk, már is az ő parányi seregükhöz kellene tartoznunk. Szerencse, hogy többi állami kollégánk nem ért egyet az ily meggondolatlanul vádaskodóval. Az ilyen vádaskodáshoz mégis nagy merészség kell! Ezt pedig — azt hiszem, az egész katolikus tanítóság nevében mondom, hogy: — *kikérjük magunknak.*

Tanulja meg M. J. úr Magyarország történelmét és látni fogja, hogy milyen hazafiakat neveltek a felekezeti iskolák. Vagy mit gondol, mióta vannak állami iskolák? S mióta már állami iskolák vannak, hány hazáért mindenét feláldozó fiú került ki a felekezeti iskolákból? Hány tudóst neveltek már a felekezeti iskolák, kik tudásukkal belevesték nevüket a halhatatlanság sziklafalába? Ezekről nem tud semmit a t. cikkíró úr?

Igen jól tudja azt a katolikus tanítóság, hogy hogyan lehet a hazának hasznos polgárokat nevelni. Tudatában van annak, hogy igaz hazaszeretet csak annak az embernek éghet szívében, kinek lelkeben vallás és erkölcs van. Azért pedig, hogy vallásérkölcösen nevel, M. J.-tól gorombaságokat nem vág zsebre.

Vélemények, nézetek.

Irtta: Bertalan Vincze.

Az Alkotmány 1. évi március hó 25-én és 30-án, valamint a Népevelő 1. évi április 30-án «A tanítók fizetés-rendezése» címen megjelent közleményeimet több oldalról támadások érték, sőt a dunaföldvári esperesi ker. róm. kath. tanítók egyesülete 1. évi május hó 18-án tartott közgyűlésén a közlemények fölött megbotránkozását fejezi ki, azt állítván rólam, hogy én a tanítókat melyen lebecsülöm. Tovább menve, megbotránkozását hírlapilag teszi közzé.

Minden néven nevezendő eddig ért támadásokkal szemben engedtessek meg kijelenteni, hogy népszerűség hajhászása nélkül pedagógiai publicisztikai munkásságommal mindenkor a tanítók javát szolgáltam, soha nem becsültem, sőt önértéket felkeltve, sokszor rámutattam arra: mi a tanító s mire van a tanítónak szüksége. Mindig igazat írtam s mindig a jog alapján álltam.

Igy a tanító köztisztviselői minőségét illetőleg most is azt állítom, hogy a tanító ebbeli minősítését nem a fizetésért kapta, hanem állásának tekintélyéért és személyét ért támadásoknak oly megtorlásáért, amelyben minden állami avagy megyei köztisztviselő részesül. A köztisztviselői minősítés tehát nem lehet jogcím a fizetés felémelésére, mert ha az volna, akkor mindennemű más tekintetek, minők az érdem, a megélhetési viszonyok, mellékkörülményeknek volnának tekintendők.*

Ami a tanítók rangosztályba való sorozását illeti, azt azért voltam bátor kifogásolni, mivel egyrésztől épenséggel nem tudom feltogni, hogy a mai és az egyenlőség felé gravitáló szocializmus és demokratikus irányzattal szemben mire való a tanítókat rangosztályozni? Amivel nem azt mondtam, hogy magasabb alapfizetésre és fokozatos javításra nincs szükség, hanem azt, hogy a tanító egész életén át maradjon meg tanítónak, ha csak érdemeket nem szerezve, tanfelügyelő nem lesz. — A fizetésre nézve azután épenséggel nem azt mondom, hogy a legmagasabb klaszsziszt. szolgálati éveik arányában érhessek el. Sőt szívből-lelkéből kívánom, hogy a tanító 30 évi szolgálat után

* Hogy a tanító mint tisztviselő minő fizetést óhajt, azt senki nem korlátozhatja, mert ha mint tisztviselő egybeveti az állásával járó törvényes fizetést a hasonló kvalifikációval bíró tisztviselőkével és azt találja, hogy őt is megilleti a XI., X. és IX. fizetési fokozat, ez oly jogos, hogy azt kétségbe vonni nem lehet és nem szabad. Szerkesztőség.

legalább is négyezer koronával menjen a jól megérdemelt nyugdíjba.

A rangosztályba való sorozás vitás kérdésénél előtérbe lép még az, vajjon a tanítók rangosztályozását miként volna lehetséges keresztülvinni. Ki eszközölné azt? Vajjon az állami dekoráció volna-e s ha igen, nem ütközik-e az egyházhatóságok autonóm jogkörébe? Erre méltóztassanak felelni! Mert az bizonyos, hogy valamint az állam a felekezeti tanítók részére az igazgatói címet nem adja meg, azonképen kötve van a rangosztályozást is megadni. Azután minő rangosztályozást adna az egyházhatóság, mikor az igazgatói és segédtanfelügyelőim kívül más nincs. Másét pedig nem adhatja!

A kántori fizetések kikapcsolásánál nem azt állítottam, hogy nem volna jó, hanem a jogi alapra helyezkedve azt állítottam, hogy annak kikapcsolása az egyházhatóságok jogkörébe tartozik. Mert nem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy a kántori fizetéseket a kath. egyházban mindig osztalannak tekintették a tanítói fizetéssel. Ha tehát az egyházhatóságok a kántori javadalmazást kikapcsolják, akkor a kántori állások szervezése elodázhatatlanul szükségé válik.

Mar most azután, hogy a megnyilatkozók azt állítják, miszerint a kántorok ebbeli kötelességeiket szívesen végzik, a legnagyobb elismeréssel nyugtázom, csak afölött adok csodálatomnak kifejezést, hogy miért mondják azt másfelől terhesnek és a tanítói teendők pontos elvégzése hátráltatójának, akadályának. Azt csak nem fellelvezték rólam, hogy állításomat légből kaptam, tehát tudatosan mást mondtam.

Méltóztassanak tehát megtámadott közleményeimet behatóbban tanulmányozni és meg fognak arról győződni, hogy engem a jogalap vezetett, anélkül, hogy a tanítóságnak ártani akartam volna, avagy hogy bárkit félrevezetni lett volna szándékomban. Es tettem azt legkivált azért, hogy biztosítsam a felekezeti iskolák fennmaradását és hatóságaik autonóm jogkörét. Mert ha a fizetésen kívül a rangosztályozást is teljesen az állam jogkörébe akarjuk utalni, akkor tanítóink révén iskoláink további birtoklását feladtuk.

Ugy találom, hogy a dunaföldvári r. k. tanítók egyesülete Vajay István bölcseki plébános úrral akaratlanul is az iskolák laicizálását segítik elő.

Nehogy valaki jómódúnak vagy jó fizetésben levőnek gondoljon, legyen szabad megjegyeznem, hogy mint tanítóképző-intézeti tanár és főtanfelügyelői töltnök, 35 évi szolgálat után nem vittem többre, mint az utolsó öt év alatt 2400 koronára. S ha küzködött valaki a szegénységgel, úgy én is küzködtem. Tehát egy csepp okom sincs a tanítók jóléte elé akadályokat gördíteni, erre vall fizetési javaslatom is, amely magasabb is lehet, ha megadják!

A IV. egyetemes kath. tanítói gyűlés.

Tájékoztató a kongresszusról.

A Magyarországi kath. tanítók IV. nagygyűlése 1911 július hó 4-én és 5-én tartatik meg.

A kongresszus tagja lehet minden kath. tanfériú (nő) és tanügybarát.

A tagok kétfélék:

a) Az egyesületek és körök részéről kiküldött és megbízó levéllel bíró *képviselők*. Ezek tanácskozási és szavazati joggal bírnak.

b) A tanügy iránt érdeklődő *résztevő tagok*, kik csak a tanácskozásban vehetnek részt.

A szervező-bizottság kéri a résztvenni szándékozó kartársakat, hogy pontos címük (név, lakóhely, posta, vasút- vagy hajóállomás) megjelölésével részvételüket az Orsz. Kath. Tanügyi Tanács elnökségének (Budapest, VIII. ker., Szentkirályi-utca 28.) sürgősen bejelenteni sziveskedjenek.

Azt is kérjük jelezni, hogy:

Ki tart igényt kedvezményes vasúti- vagy hajójegyre. (Máv. Déli vasút, Dunagőzhajózási- vagy a Magyar Folyam- és Tengerhajózási-Társaságra? Honnét?)

Ki tart igényt elszállásolásra? (Külön szoba? Hány ágygal? Közös szoba? Hány napra?)

Szállásdíj a kongresszus előtt nyolc nappal beküldendő, ellenkező esetben a szállás nem biztosítható.

A kongresszusi tagok (akár hivatalos, akár résztvevő) a szervező-bizottság által esetleg kieszközölt kedvezményeket csak a nevükre kiállított «Tagsági igazolvány» alapján vehetik igénybe.

Meghívó.

A magyarországi katolikus tanítók Ő Méltósága *Zichy Gyula* gróf pécsi püspök, elnök vezetése alatt Budapesten f. évi július 4. és 5-én a Szent-István-Társulat palotájában tartják **IV. Nagygyűlésüket**, melyre a Kath. Tanítók Országos Bizottságát, az Országos Kath. Tanügyi Tanácsot, az egyházmegyék kath. tanítóegyesületeinek és köreinek küldöttait, a kath. nevelési intézetek tanaraikat és tanítóit, a kath. nevelési barátait tisztelettel meghívja az elnökség.

A nagygyűlés sorrendje:

Július hónap harmadikán. Délelőtt 10 órakor az Országos Kat. Tanügyi Tanács ülése a Szent-István-Társulat dísztermében. Tárnya: a nagygyűlés előkészítése. Gyűlés után a kath. tankönyvvizsgálóbizottság ülése. Délután 4 órakor a Szent-István-Társulat dísztermében a nagygyűlés előértekezlete. Este 7 órakor ismerkedési estély a városligeti azelőtt Vampetics-, most Gundel-féle vendéglőben.

Július hónap 4-én. Szentmise a Jézus szent Szive templomában reggel 8 órakor; mondja: *Zichy Gyula* gróf pécsi püspök. 9 órakor a nagygyűlés nyilvános ülése: Elnöki megnyitó, mondja *Zichy Gyula* gróf püspök, védő-elnök. A nagygyűlés megalakulása. Előadások: A vallásnevelési nevelés problémáinak megoldása az iskola és a család körében. Előadó: dr. *Giesswein* Sándor. A mai népiskola hogyan reformáltassék az életre kiható nevelés szempontjából. Előadó: *Öreges* Kálmán. Keresztény gyermekvédelem a XX. században. Előadó: dr. *Angyal* Pál. A tanító társadalmi helyzetének rendezése. Előadó: *Ferber* Károly. A fizetésegyenlősítés (az 1907. évi törvénycikk revíziója). Előadó: *Millner* Antal. A nyugdíjtörvény revíziója. Előadó: *Nevelős* Gyula dr. A tanítóképzés és képesítés. Előadó: *Körödy* Miklós. A hitfelekezeti tanítóképző-intézet tanárok fizetésének rendezése. Előadó: *Szöke* Sándor. Délután fél 3 órától a szakosztályok ülése. I. Egyházmegyei főtanfolyamok értekezlete a központi papnevelő-intézet dísztermében. IV., Papnevelde-utca 5. szám. Tárnyasorozat: Az új Rendtartási Szabályzat végrehajtásának módzatai. A kath. iskolák intenzív ellenőrzése, hogyan s miképen volna fogantatandó kath. iskoláink és a telekkönyv. II. Népoktatásügyi szakosztály: a) Pedagógiai alosztály ülése a Szent-István-Társulat tanácskozási termében. Tárnyasorozat: Téves nevelési irányzatok. Előadó: *Szuszai* Antal. Areáltárnyak módszere a gyakorlati élet szempontjából. Előadó: *Hegedűs* János. A tankötelezettség korhatára és a beiskoláztatás. Előadó: *Barabás* György. A szakfelügyelet és az állami tanfelügyelet. Előadó: *Rovó* Lajos. Tanítóegyesületek és a pedagógiai tudomány művelése. Előadó: dr. *Péter* János. A számtanítás újabb módszere. Előadó: dr. *Eben* Mihály. b) Szervezeti, szociális szakosztály

ülése a Szent-István-Társulat üléstermében. Tárnyasorozat: A néptanító szociális feladatai. (A Tanügyi Tanács szociális szakosztályának programja.) Előadó: *Wohlmuth* Ernő. A Tanügyi Tanács szociális szakosztálya vezetőségének megválasztása. Keresztény ifjúsági egyesületek és továbbképző tanfolyamok. Előadó: *Kolossvály* Mihály. A könyvek és könyvtárak az iskolai nevelés és a népművelés szempontjából. Előadó: *Friedreich* István (Görsöni Dénes). Az iskolaszéki intézmény reformja. Előadó: *Számborovszky* Rezső. A tanítószövetség és tanítóegyesületek. Előadó: *Horváth* Ignác. A katolikus iskolák jogviszonya és anyagi helyzete. Előadó: dr. *Becker* Vilmos. Kántortanítók alkalmaztatása és fizetésügye. Előadó: *Szabó* János. Észrevételek a fegyelmi szabályzatról. Előadó: *Piller* György. III. Tanítóképző-intézeti szakosztály ülése a Kath. Körben. Tárnyasorozat: A tanítóképzés és a szociális nevelés. Előadó: dr. *Kovács* Gyula. Kántorképzés és képesítés. Előadó: *Josvay* Gábor. IV. Népművelési szakosztály ülése a Szent-István-Társulat dísztermében július 5-én 10-től 12 óráig. Tárnyasorozat: Népművelés és a nők helyzete. Előadó: özv. *Bathory* Nándorné. Női patronázatok és a szociális missziók. Előadó: *Farkas* Edith alapítványi hölgy. Polgári leányiskolák és felsőbb leányiskolák továbbképző tanfolyamai. Előadó: *Keményfy* K. Dániel. V. Kisdödvői szakosztály ülése a Szent-István-Társulat termében július 5-én délelőtt 10 órától 12-ig. Tárnyasorozat: A kisdödvődák és menedékházak fejlődése hazánkban. Előadó: dr. *Jakab* Béla.

Július hónap 5-én. A szakosztályok folytatódó ülései a Szent-István-Társulatban fél 9-től 10 óráig. Az Országos Katolikus Tanítói Segélyalap árvaházi bizottságának gyűlése a Szent-István-Társulat termében délelőtt fél 11 órától fél 12 óráig. Tárnyasorozat: A katolikus tanítók árvaházának ügye. Előadó: dr. *Walter* Gyula c. püspök, a Segélyalap elnöke. Az árvaház belső és külső szervezete. Előadó: *Kincses* István. Fél 12 órakor második nyilvános ülés a Szent-István-Társulat dísztermében. A modern pedagógia a történelem megvilágításában. Előadó: dr. *Acsay* Antal. A szakosztályok határozatainak kihirdetése; indítványok. Az Országos Bizottság és a Kath. Tanügyi Tanács megválasztása. Az Országos Katolikus Tanügyi Tanács keresztényszociális szakosztályának, továbbá a nevelési, tanítóképzői, népművelési és kisdödvői szakosztályok újonnan való megalakulása. A nagygyűlés bezárása.

Keresztény szociális ügyek.

Megnyitóbeszéd.

Elmondotta: *Szabó János* elnök, az érsekújvári ker. szoc. tanítógyűlésen.

Egyesületünk a mai közgyűléssel a 30-ik életévét érte meg — hogy úgy mondjam — a legszebb férfikorba lépett, mely az érett, megfontolt munka ideje.

Egyesületünk a lefolyt harminc éven át férfias, komoly munkát végzett a kath. népművelés terén; a 30-ik év csak e munkának megizmosodását, erejét dokumentálja; sőt a 30-ik évtordulóval a kath. népoktatásügy s a tanítószó érdekeiben egy hatalmas, bátor, önértékes lépést tesz és habozás nélkül kimondja, hogy azt a szűz Máriás lobogót, amelyet három évtizeden át vallásos és hazafias lelkesedéssel követett, most, amidőn ellenségeink sok oldalról jövő támadása ellen kell védekeznünk, még magasbbrá emeli; a veszély

csak acélozza izmait, a férfias lelkesedés feszíti mellett, többé nem az engedékeny védelemre, hanem, — épen szoros egyesülésünk erejében bizva, — a győzelemmel keesegtető tamadásra.

Alvó oroszlan voltunk eddig s tohonya nyugalommal viseltük elleneink apró csipkedéseit. Keresztény türelmünk vakmerővé tette őket: már husunkba vágnak, már szerveinket tépik, vérünket szívják és életünket kérik, felkiünköt követelik.

Csörgetik a pénzt, azt híven, hogy mi türelmes jószágként eladók vagyunk s a mammonért odadobjuk testünket, felkiünköt.

Órétlan sértés ez a keresztény tanítóságra, amely igazán megpróbáló, nehéz viszonyok között is, mindezekig hűségesen kitartott szent eszméi, a vallásos, hazafias érzelem és nevelés mellett.

Nem, mi nem vagyunk vásári portéka, melyet akár melyik országuton elindíthatnak, elterelhetnek: mi öntudatos keresztény, magyar tanítók vagyunk s az emberiséget boldogító krisztusi tanok útjáról senkinek kedvéért és semmiféle csábításra le nem térünk, Isten tagadó, hazatlan bitangok nem Jesziünk soha.

Ami szülőanyánk szívünkbe csepegtetett, az iskola belénk nevelt, ami szerint eddig élni iparkodtunk, ami bánatunkban vigaszt nyújtott, elestünkben fölemelt, ami — ha lehetséges ezt mondanom — lelkünkbe csontosodott, e drága kincsünket, hitünket nem adjuk fel semmiféle ostromra sem, inkább vele halunk meg.

Hasonló változatlan érzelmekkel csüngünk édes hazánkon. S abban a kis körben, amelyet rendeltetésünk munkatérünké tett, azokba az ártaflan lelkekbe, kiket a szülők teljes megnyugvással rank biznak, hogy a még rendezetlen fogalmakat tisztazzuk; a jó magot elvessük, megérleljük és őket a becsületes keresztény életre előkészítjük, ekként a jövőt megalapozzuk egyházunk és hazánk számára, ebben a gyermektársadalomban, hogy milyen munkát végeztünk, mint nevelők, tanítók, az életre való kihatására nézve roppant nagy hordereje van annak.

Jól tudják ezt az ellenáramlatok emberei s azért a tavaszvetőkhöz, a gyermek, az ifjúság nevelőhez dörögödnének, a tanítókat iparkodnak megnyerni, elkábítani, megszerezni a vakoló munkához. És az éhség, mohóság, amellyel hozzáfogtak a mi tértítésünkhöz, megemeli, nyilvánvalóvá teszi a mi nagy értékünket. Tulajdonképpen hát csaknem köszönetet kell mondanunk nekik, hogy az értékes erőt, a drágakövet, a tanítóságot a feledes homályból ők hozzák az érdeklődés homlokterébe, a világosságra. Ők szökkentik föl ázsiókat, nekik köszönhetjük, hogy a mai, majdnem elviselhetetlen drágaságban mi is megdrágultunk s az eddigi kegyes vállveregetés, éveken át való biztatgatás, ámitgatás helyett komolyan kell majd venni bennünket.

Sok és fájó sebe van a kath. tanítóságnak. E sebek csak vérzenek s nem akar akadni, aki szanja szenvedésünket, aki gyógyító balzsamot csepegtessen rájuk. A tengődő, kinlódó ember szava, kiáltása pedig hangos, annak összefogása mennydörgésszerű, erőteljesebb, légtengeretöb, mint a milliókba került ágyúk, csatahajók dörgése; míg a sebek behegedtével a kielégített vágyakkal talpraállított ember munkája olyan, mint az áldásos, harmatozó eső: esendét, békességet, meglegedést, boldogságot áraszt el a földön.

A kath. magyar tanítóság nagyszerű hivatásánál fogva inkább az utóbbi munkára vállalkozik, amely jobban megfelel szívbeli érzéseinek, de egyszersmind fölemeli hangos, kiáltó szavát e nemzetboldogító munkájának elismerésért.

Az ellenség csábít, hogy megadja, teljesíti jogos kívánásainkat, a jó barát, akit szolgálunk, csak hallgat, vagy csak morzsákat dob a tanító szegényes asztalára.

És mégis nehéz volna nekünk innét elidegenedni, hiszen saját enünket tagadnánk meg. Hogy tehát el ne piruljunk saját magunk előtt és az eddig követett lélek-megnyugtató iránytól, az éhes gyomor korgása el ne terítsen bennünket, keressük és azt hiszem, meg is találjuk a módot, hogy törekvéseinknek érvényt szerezzünk: a keresztény szociális tömörülésben.

Örvendetes jele a tanítóság hithűségének, hazafias érzésének és a maga megemberelésének, hogy az egyesületünkben fölvetett eszme rövid idő alatt a tanítóság soha nem látott tömörülését eredményezte országsszerte.

Uglátszik e mozgalom nagy hullámveréséből, hogy ami nekünk fáj, valamennyiünknek fáj és majdnem kivétel nélkül ott vagyunk, ha sürgősen rem segítenek rajtunk, a mi bajbajutásunkkal veszélyeztetve lesz minden reánk bizott és kezünkben levő intézmény.

Magán-összejöveteleinkben, bizalmas körben a keserü elégedetlenség kéri a tanítóságból. Türelmességünk eddig nem merte azt nyilvánosság elé vinni. Hasonlók voltunk ahhoz az emberhez, ki öklét a zsebében szorítja össze. Pedig a néma gyereknek az anyja sem érti a szavát.

Eltő hát a keserü panaszokkal, elégedetlenséggel, mindennel, ami fáj. Hiszen mi néhányan, akik eddig gondok nélkül szentelhetjük munkánkat, erőnket, időnket az iskolának, a népnevelésnek, mivel valamivel jobb helyzetbe helyezett a sors, mint a kartársaink nagy többségét, ma már gondoktól telített fejjel fogunk a munkához. Nem a betölthetetlen elégedetlenség rakja meg fejünket a gondok seregével, hanem a kívülünk álló megélhetési viszonyok.

Mikor mi néhányan sok kartársunknál szerencsésebb helyzetünk folytán jóllakottan, meglegedetten kelünk föl az asztaltól és ünnepesebb alkalomra tisztességesebb ruhát ölthetünk, ugyanakkor kartársi gondunk, részvevő érzésünk elvezet egy nagy családú tanító asztalához, hol a szegényes ételből sem jut elég s a gyermekek teste kopott, viseltes rongyokkal van befödve.

Ha elhallgatunk, ha leplezzük bajainkat, rózsás színben látja minden tényező a mi helyzetünket.

Furesa itélete van ma a világnak. Nem azt értékeli, hogy a tanító a nyomorúság kényerén milyen értékes munkát végez és ezért megbecsülné, hanem hogy milyen sápadt az arca, milyen szegényes a ruhája. Megveti lenézi hát őt s így a tanító a társadalom koldusa, azt a tekintélyt és helyet, melyre a népnevelés nagy horderejű munkájában szüksége van, ki nem vivhatja, kénytelen insége magányába visszavonulni.

Mi pedig tenni, dolgozni akarunk. Ha a jobb sorsért kevés a mai munkánk, az iskola keskeny köre, kiszállunk mi a néphez, neveljük, tanítjuk, hóna alá nyulunk az ő boldogításáért, jótékony intézményeket vezetünk a késő éjszakákban, hogy tisztességes megélhetésünkre rászolgáljunk.

Szíves figyelmébe és hathatós partfogásába ajánlokunk tehát a magas püspöki karnak, hogy az egyház alapvető munkáit, a tanítóságot a jelen szorult helyzetében szeretetteljes szószólásával, segítségével gyámolítsa.

A magas kormányt pedig kérjük, hogy azt a fájó, sértő választalat, mely különbséget tesz a tanító és tanító között s amellyel egyszersmind az elégedetlenség forrása nyílt meg, amennyiben a felekezeti tanító kedvetlen helyzetéből az államhoz vágyakozik, ezt a választalat döntse le, szüntesse meg és a tanítóság emberi, tisztességes megélhetéséről atyai szívvel gondoskodjék.

A szociális szakosztály tagjai.

(Folytatás.)

A sajoárkonyi-apátfalvi tanítói kör tagjainak névjegyzéke: Ádám Lajos, Bajzáth István, Barcsák Mihály, Bánkövi Sándor, Boskó László, Boskó Jenő, Bussa József dr. Csepela Lajos, Csuppon Ilona, Dorcsák József, Egr Lajos, Forgács Dezső, Füzessi Elek, Greshó Sándor, Hadek Gyula, Horváth Sándor, Jankovics Győző, Jésvai József, Keviczky György, Komár Gyula, Komár Viktor, Koncez Erzsébet, Kovács József, Kruppa Nétusz, Lehoczky József, Perényi Mihály, Pintér Béla, Pongonyi Imre, Pollák János, Pók Gyula, Madarász Mihály, Mursinszky Sebestyén, Nagy Antal, Nagy Imre, Nagy Dezső, Nyizsnyánszky József, Timár Béla, Timár István, Soós István, Török Sándor, Szedlák József, Sztatényi Mária, Winkler Elemér, Zágonyi

István. — **A kassavidéki róm. kath. tanítóegyesület kassai köre tagjainak névsora:** Lelkészek: Magócsy Endre, Tomeskö Alajos, Bellis János, Duschek János, Harkabusz Imre, Pient István, Lenz József, Arady István, Bodnár István. Tanítók: Abonyi József, Antony László, Bódy Ella, Bodnár János, Deme Antal, Égely Béla, Hován Endre, Hisem János, Homér István, Huszovszky László, Heindrichné Lipsey Irma, Jaczkovits János, Kaifer Ferenc, Komorowicz Béla, Kálnay Alajos, Kotsis János, Kukla Károly, Kulka Virgil, Lehoczky Imre, Luxné Kovács Agél, Misenkó Ferenc, Pásztor Sándor, Pintérné Farkeőy Ella, Ruby Anna, Román Sándor, Román József, Koleszár Mária, Straszburger Endre, Skultéty Ilona, Somogyi Andor, Szélig Jenő, Szklenar Anna, Ujhelyi János, Vajda Károly, Vajda Jánosné, Virágh Mártha, Zsembay István, Káger József esp.-plébános, ker. tanfelügyelő, Köhler Gyula kántortanító, Pacsay Irén tanítónő, Protowinszky Józsa tanítónő, Bódy Barna plébános, Karácsony Imre plébános, Markovics József kántortanító, Kozák József tanító, Zboray János plébános, Broda Mihály tanító, Bányász Sándor kántortanító, Bazán József kántortanító, Heszke Sándor káplán, Nagy István káplán, Csillag Márton, Kelemen János kántortanító, Nagyiváni József plébános, Osztovics János ny. tanító, Pásztor József tanító, Belánszky György kántortanító, Kárpáti Ottó kántortanító, Sziár János gk. tanító.
(Folytatjuk.)

HIREK.

Giesswein prelátus parlamenti beszéde és a tanító-ság. Méltóságos és főtisztelendő prelátus úr! Kegyes jó urunk! A ruszti esperes-kerület kath. tanítóegyesülete ezen az úton fejezi ki Méltóságod iránt érzett mélyeseg háláját. Méltóságodnak a kultusz budget tárgyalása alkalmából mondott kiváló beszédeért, amelyben a tanítóknak oly készségesen sietett partfogására magas tekintélyének latba vetésével. Miután Méltóságodnak a tanítók iránt érzett kiüntető jóindulatát már régóta van szerencsenk örömmel tapasztalni, e tudattól biztatva bátorodunk egy újabb kérelemmel fordulni Méltóságodnak országszerte ismert érző jó szívéhez, kegyeskednek a IV. orsz. kath. tanító-kongresszison (július 4-5.) következő alázatos kérésünket magas tekintélyvel partfogolni és támogatni. Alázatos kérésünk az volna, hogy a tanító fizetése teljes összegében, legyen az pénzben vagy természetben kiadva, legyen az tisztán tanítói, vagy kántori teendőkért húzott fizetés; továbbá a tanító lakasjutaléka, élvezze azt akár készpénzben fizetett lakbérben, vagy természetben, számíttassék bele teljesen a nyugdíjba s ha természetben a lakás, vétessék fel annak hivatalosan megállapított becsértéke; hogy ezáltal a kiérdemelt tanítónak, ki az egyház és haza nehéz szolgálatában töltötte el és áldozta fel életét, jól megérdemelt rövid nyugalmában ne legyen kénytelen nyomorogni, ne kelljen a legszükségesebb élet-szükségeit nélkülözni, hogy legyen a kifáradt tanítónak nyugalma igazi nyugalom, ne pedig további küzdés a léttel, ne legyen keserűséggel visszagondolnia nehéz szolgálatára, mely neki tényleges működésében csak fáradságot, nyugalomban pedig elhagyatottságot és a léttel való további keser-

ves küzdelmet okozott. Ezen alázatos kérelmünket legmélyebb hódolattal ajánljuk Méltóságodnak általánosan ismert jóindulatába és nagyon kérjük Méltóságos Prelátus Urat, kegyeskedjék nagy befolyását latba vetni, hogy ez az igazán égetően sürgős kérdés mielőbb általános megelégedésre megoldassék. Maradtunk továbbra is a méltóságos és főtisztelendő Prelátus Urnak, *Okán*, 1911. május 31-én. Alázatos és hálás szolgálai: A ruszti esp. ker. tan. egyesület nevében *Hackl József*, nyug. kántortanító, az arany érdemkereszt tulajdonosa, mint elnök; *Kämpits Richard*, a kör jegyzője.

Méltóságos Urunk! Mi *Szentföldi Tanítók Önképző körébe* csoportosult tanítók örömmel láttuk, hogy érdekeinket oly hatalmas erő vette kezébe és mozgatja ügyünket; már az elkeseredett tanítói lélekbe is egy kis remény vonul be. Már reménykedünk, hogy sokat sanyargatott családunk nem marad az utcára, jó emberekben becses életéért könyörgünk. A Szentföldi Tanítók Önképzőkörének nevében, *Jobbágytelke (Marostordam.)*, 1911. május hó 31. alázatos szolgálai: *Petres József*, önk. körü elnök, *Osváth Miklós*, önk. körü jegyző, *Molnár Lázár*, aljegyző.

Méltóságos és főtisztelendő Giesswein Sándor prelátus-kanonok, orsz. képviselő urnak, Budapest. A *Gönczi r. kath. Egyházkerületi Tanítók Egyesülete* a mai napon tartott közgyűlése alkalmával — bátor hitvallásáért — hódolatteljesen üdvözli Méltóságodat. *Gönc*, 1911. május 31. Az egyesület megbízásából: *Belánszky György*, tanító, egyesületi jegyző.

Méltóságodnak a tanítók érdekében elmondott parlamenti beszédéért, mely háláját fejezi ki a sárvári r. kath. tanítógyűlés. *Horváth György*, elnök.

A jázsági róm. kath. tanító-ság járásköre június 1-én tartotta évi rendes gyűlését Jakóhalmán *Bárdos Pál* esp.-plébános elnöklése alatt. *Bárdos* elnök magasszárnyalású elnöki megnyitója a szabadgondolkodó tanító-ság „Uj Korszak”-os támadásait, csábításait, romboló, de soha nem építő aknamunkáit leplezte le s erélyesen visszautasította az erköletelenséget, hiteltelenséget, zavart és bünt terjesztő szemfényvesztést, amelynek útvesztőin a kath. tanító-ság nem haladhat, hanem multjának, minden versenyen felül álló intelligenciájának és számbeli túlságának tudatában nemesen és kitartással halad az ország reményeinek nevelésében azon az ősi úton, mely a keresztény Magyarország kialakítását tűzte ki célpontul. Az óriási lelkesedéssel és tapssal fogadott remek beszéd után a derek jászdózsai tantestület ismertető s alapos tanulmányra valló jelentése alapján igen helyesen határozott a közgyűlés arra nézve, hogy a *Tanítók Országos Szövetsége című egyesületbe nem lép be*, mert érdekeiért harcolni, sérhelmeinek orvoslásáért küzdeni a kath. tanító-ság ügyét eredményesebben, nemesebben szolgáló Orsz. *Katolikus Tanügyi Tanács* kebelében sokkal jobban lehet, mint a *gombamódon szaporodó s sokszor gyanus szándékú újabb egyesületekben*, melyek nagyobb részt a nevelés és tanítás szent ügyének újabb alapot akarnak vetni, mást, mint ami vettett: a keresztény vallás-erkölcsös nevelést. Pályamunkák bírálata, jutalmazása, újabb tételek kitűzése, jelentések, beszámolások s a fölmenő rendszerről megindult előzetes, higgadt vitatkozás után a példásan szép rendben, komoly méltóságban s magas nívón megtartott tanácskozás a déli órákban ért véget.

Kérelem Abaujtorna vármegye róm. kath. tanító-ságához. Az általános tanítóegyesület „Kassai járásköre” május 24-én Szinán tartott gyűlése alkalmával azon határozatot hozta, hogy a nyugalomba vonult ngs *Zagroczy Gyula* kir. tan. volt főtanfelügyelő urat arcképes album-

mal tiszteli meg. A kath. tanítószegély megkeresése csakélyességemre bízott, ennekfoga felkerem *Abaujtonya vármegye összes római katolikus tanítóit és tanítónőit is, hogy arcképeiket 50 fillérral együtt Vajda Károly nagydai áll. isk. igazgató-tanító címére mielőbb, de legkésőbb június hó végeig beküldeni sziveskedjenek*, mert természetesen csakis úgy viheto keresztül e dolog és csakis úgy lehet ennek melyreható értelme, ha vármegyénk összes tanítói felkarolják az ügyet és nem vonja ki magát ez alól senki sem. Kartársi szeretettel: *Tornyosnémeti*, 1911. június 4-én. *Szélly Jenő* róm. kath. tanító.

A Pacsa-nagykapornaki esp. ker. egyesített tanítóköre az évi rendes közgyűlést május hó 9-én tartotta meg Zalazsentivánon, melynek főbb pontjai voltak:

1. *Szita Boldizsár* elnöki megnyitójában az ész és szív harmoniáját fejtegette. Nemesak az észet kell művelni, hanem a szívet is képezni kell és fogékonyra tenni a nemes érzelmek iránt. A tudományak a belső vallásossággal karöltve kell járnia, mert hit nélkül nincs igaz tudomány.

2. *Stampf Ilona* petőhenyei tanítónő jól sikerült gyakorlati tanítást tartott a földrajzból.

3. *Szita Boldizsár* nagykapornaki kántortanító tartalmas és gyakorlati értékű felolvasást tartott a tanító társadalmi működéséről és kartársait az ifjúsági egyesületek, olvasókörök, szövetkezetek stb. szervezésére buzdította és ezek vezetésére útmutatásokkal is szolgált.

4. *Tamassy Géza* kállósi kántortanító a IV. egyetemes katolikus tanítói nagygyűlést féléleit ismertette, melyeket a közgyűlés — csekély módosítással — elfogadott. Egyben a kör képviselével az elnököt bízta meg a közgyűlés.

5. *Landi Ferenc* pacsai kántortanító indítványozza, hogy az elnöknek nyilvános köszönet szavazzassék a *Nepnevelő* folyó évi 9. számában megjelent azon cikkéért, mellyel ama "kiváló politikus" tamadását körünk nevében erőlyesen visszautasította. Ugyazintén a *Nepnevelő szerkesztőségének* is hálás köszönet mondassék azon nagy-lekü készségéért, hogy kedves lapunk hasábjait a tanítószegély sérelmeinek felsorolására oly bőven megnyitotta. A közgyűlés mindkét indítványt nagy lelkesedéssel elfogadta. Vegül elhatározta azt is, hogy az államsegélyek kesedelmes kiutalványozása miatt panasszal fordul a vármegye közigazgatási bizottságához.

A Besztercebányae gyházmegyei róm. kath. tanítóegyesület újbányai köre május hó 4-én tartotta rendes évi közgyűlést Zsarnócan, melynek fénypontja volt *Lábay Gyula* zsarnócai kinestári róm. kath. kántortanító 40 éves tanítói működésének ünneplése. Az ünnepélyen megjelent *Tomesányi János* barsvármegyei kir. tanfelügyelő is, ki átnyújtotta az ünnepeltnek a kultusz-miniszter üdvözlő leiratát, melyet a kör jegyzője olvasott fel. Utána szólásra emelkedett *Feldmayer Ágoston* ker. esperes, a kör egyházi elnöke s méltatván az ünnepeltnek érdemét, átadta a püspök úr magas leiratát, melyben *Lábay Gyulát* a főtanítói címmel felruházta. *Weber Aladár* dőcsyfüreszei kinestári róm. kath. kántortanító a kör nevében felköszöntötte az ünnepeltet. Beszédében rámutatott azokra a destruktív erőkre, melyek a magyar neptanítóban ki akarják ölni a vallási és nemzeti érzelmet. Példányképpül odaállítja *Lábay Gyulát*, ki törhetetlen bátorsággal azon az uton haladott, mely a nyelvben egységes magyar nemzet nehéz problémájának sikeres megoldásához vezet. *Havas Béla* zsarnócai plébános az iskolaszék és Zsarnóca község nevében köszöntötte szeretett kántortanítóját s átadta a község ajándékát, melyet az ünnepelt meghatóttan vett át. Az ünnepély végzetével sikerült felolvasást tartott *Fekete Augusztá* dőcsyfüreszei tanítónő a nő szociális neveléséről, melyet a hallgatóság sok tapssal honorált. Majd a geletneki tanító gyakorlati tanítást tartott a 7-es számról. A kritikát a kir. tanfelügyelő gyakorolta s az előadásról elismeréssel adózott fiatal, nagyreményű kollégánknak. *Weber Aladár* tanító indítványára a teljes számban megjelent tanítók a következő határozati javaslatot fogadták el: 1. A hitfelekezeti és községi tanítók fizetése egyenlővé tétessék az államiakéval. 2. A szolgálati idő megszüntetése 40 évről 35 évre. 3. A minden nagyobb fizetés-

nél kivett 52% helyett 32% fizetendő. 4. A vasut kedvezmény a telekezeti és községi tanítók családtagjaira is kiterjesztendő. 5. Az igazgatói címek és az ezekkel járó 200 korona tiszteletdíj adományozásánál tekintetbe veendő a hitfelekezeti tanítók számarány szerint. 6. Mentessenek fel egyszer s mindenkorra a kath. kántortanítók a szekrestyési, harangozói, nemkülönb az osztálytűsi tisztségek alól, melyek a tanítók hivatásai társadalmi állásával a legrikítóbb inkompatibilitást képezik. 7. A IV. egyetemes róm. kath. tanítói közgyűlésen képviseltesse magát a kör két taggal.

A Pécsegyházmegyei római katolikus tanítóegyesület dunaföldvári esperesi köre május hó 18-án tartotta Dunaföldvárt tavaszi rendes közgyűlést, melyen a tagok — papok és tanítók — szép számmal vettek részt. A gyűlést megelőzőleg szentmise volt és gyonás. *Onczay Géza dr.* esperesplébános, elnök felolvasással nyitotta meg a gyűlést. A gyűlés részletesen megvitatta a Budapesten augusztus hóban tartandó IV. egyetemes katolikus tanítógyűlés tárgysorozatát, melynek a tanítófizetések rendezésére vonatkozó pontjánál *Bors József* paksi igazgató-tanító indítványára kimondta a közgyűlés, hogy azt teljes egészében elfogadják. *Körödy Miklós* pécsi tanítóképző-intézeti tanár tervezetét, mely a fizetési osztályba való sorozást tartalmazza, *Bors József* azon pótiasával, hogy ezen alapfizetésbe azonban a kántori járandóságok nem tudhatók be, elfogadták. A gyűlés ily értelmű állásfoglalásra utasította az esperesi körnek a budapesti tanítógyűlésre küldendő képviselőjét is. A dunaföldvári esperesi tanítók köre megbotránkozással utasítja vissza *Bertalan Vince* esztergomi tanítóképző-intézeti tanárnak az *Alkotmányban Tanítók újabb fizetésrendezése* cím alatt irt és a tanítókat melyen lebecsülő cikksorozatát. Különösen hangsúlyozta a gyűlés, hogy nem áll az, mintha a tanítók megunták volna a kántori foglalkozást és emiatt jóhangú parasztfjakat kell kántorokká képezni, hanem csupán azt sürgeti a tanítószegély, hogy a kántori járandóságok semmiféle címen ne legyenek betudhatók a tanítói fizetésbe. *Vajay István* böcskei plébános, volt képviselő mindenben hozzájárul az indítványhoz és úgy a maga, mint a jelenlevő egyházi férfiak nevében kijelenti, hogy *Bertalan* cikkei önök is nagy megütközést keltettek. Hangsúlyozza, hogy igazságtalannak tartja a kántori fizetésnek a tanítói fizetésbe való beszámítását. Majd *Mezey János* dunaföldvári tanító növendékeivel előadást tartott a szőlőrdől.

Róm. kath. tanítógyűlés Szerencsen Május 11-én Szerencsen tartotta évi közgyűlést a tokaji róm. kath. tanítói kör. Jelen voltak a kör tagjai s mint érdeklődő vendégek: *Bányay János* c. kanonok úr, a kerületi papság és a szerencsi állami tantestület. *Hanko Gyula* köri elnök megnyitójában rámutat ama vészes áramlatokra, melyek a vallásos tanítók falankszán akarnak részt nyitni s a netalán gyengén állókat a sorból kiemelve, a szabad-körművesek, aszabadgondolkodók karjaiba adni. Önhitten remélik, hogy a falanksz Jericho falaként megdől s könnyű szerrel beveszik a várost, a vallásos tanítók lelket és eszét. A vallásos tanítókat akarják tehát megnyerni gonosz eszméknek, mert tudják, ha ez sikerül, a jövő az övék. A keresztény tanítószegély megejtésére inszenált eme társadalom és rendbontó manőver ellen, a keresztény tanítók részéről orszagszerte megnyilatkozó vehemens tiltakozás azonban biztosítja az ellenállásban való állhatatos kitartást s vele a vallásos iskolák jövőjét; mely a téves eszméknek nem követőket, hanem kiirtására egy vértezett hadsereget lesz hivatva nevelni. A megnyitó minden egyes szava kellemes visszhangot váltott ki a tanítókból s a vallásos iskolák szükségessége felett érzett erős meggyőződése ama szent fogadásba megy át: hogy csak testén át hatolhatnak be iskolájába a farizeusok és álproféták. A mult évi jegyzőkönyv felolvasása után, elnöki indítványra örömlelkedéssel, megvés püspök urunknak 25 éves jubileuma alkalmából hódoló felíratban leendő üdvözlése határozatott. A felírat szerkesztésével *Endre Gyula* bízott meg. Ezután a bírálo-bizottsági elnök tett jelentést a beérkezett pályaművekről. *Horváthy László* és *Deme Antal* pedagógiai dolgozatai díjazva lettek. Volt két gyakorlati tanítás is. Ezek jó-

akaratu bírálata egészséges és barátságos szellemi csatározást provokált, melynek fináléja az előadó tanítók megdicsérese volt. *Szoural* János köri tag: Real tárgyak a vallás-erkölcsös nevelés szolgálatában» c. értekezéssel nyújtott előzetet a jelenvoltaknak. A pénztári jelentést kivette az indítványok egész sorozata. Nevezetesen: 1. Az Ujkorszak» c. lap visszautasítása. 2. A szabadkőművesek, a szabadgondolkodók tolatkozó gyamkodása elleni nyilvános tiltakozás. 3. A kath. autonómia sürgetése. 4. A felekezeti tanítók fizetésének felemelése és egyenlővé való tetele az állami tanítók fizetésével. 5. A körnek a IV. egyetemes kath. tanító-gyűlésen való képviseltetése. Az indítványok helyes voltát és szükségességét az azok nyomán fakadt mohó érdeklődés és helyes dokumentálta s mint egy test és lélek, minden indítványt magáéva tevé, megvetéssel utasít vissza a köri testület vallásos meggyőződése ellen áldatlan kezekkel szőtt minden cselvetést. Egyben pedig biztosít mindenkit arról, hogy semmiféle istentelen szektának csatlósa nem lesz, már azért is, mert napjaink bűnügyi statisztikája rémesen hirdeti, hogy a nehéz börtönök rozsdás vasbilincsei legnagyobbbrészt vallástalan bűnösök könytelen sóhajai mellett tényesednek ki. *Szoural* János köri alelnök záróbeszédével a gyűlés véget ért.

A Keszthely—szentgróti esp. kerületekhez tartozó róm. kath. Tanítóegyesület május hó 29-én Keszthelyen tartotta meg tavaszi közgyűlését. Az egybegyűlteket *Nyers Imre* világi elnök, zalaeszlári főtanító üdvözölte tartalmas megnyitó beszéddel, végezetül a következő határozati javaslatot terjesztve elő: Mondja ki a mai közgyűlés, hogy 1. Tiltakozik a Tanítók Szabadegyesületének az önkényesen elfoglalt és hirdett szabadkőműves irányú állásfoglalása ellen. 2. Egyesületünk nem osztja s nem azonosítja magát nevezett szabadegyesülettel. 3. Ellenteli, rossznak, sőt a társadalomra veszélyesnek találja az Ujkorszak» munkáját és irányzatát. 4. Valamint a multban, úgy a jövőre nézve is, egyesületünk a társadalom békéje és az emberek lelki egyensúlya megőrzésére a vallásos nevelést tartja egyedül célravezető és biztosítékot nyújtó eszköznek. A határozati javaslatot a gyűlés egész terjedelmében egyhangúlag elfogadta. A jegyzőkönyv és folyónyek letargyalása után *Tamassy István* kisgyórbói plebanos tartott felolvasást: Az alkoholizmus elleni védekezés a népiskola szolgálatában» című tételről. Ezután tárgyalattak a I. évi júliusban tartandó IV. orsz. kath. tanítói nagygyűlés tetelei, a nagygyűlésre az egyesület képviselőkül *Nyers Imre* elnököt és *Ponauer Emil* nagygyórbói tanítót választotta meg. A pénztári és könyvtári jelentések után, az indítványok során *Ponauer Emil* indítványára elhatározta az egyesület, hogy dr. *Giesswein* orsz. képviselőt felvitában üdvözli, amiért a tanítók anyagi érdekeinek előmozdítására az országgyűlés legutóbbi napjaiban oly jóakaró álláspontra helyezkedett.

A szombathelyegyházmegyei r. k. tanítók zalaegerszegi köre május 26-án gyűlést tartott, melyen a tagok teljes számban vettek részt. *Bálint* kártársunk sikerült mintatanítását s *Földes József* tetszéssel fogadott elnöki megnyitója után a lékai kör által a szocialisták ellen hozott rezolúció fölött a körgyűlés vitát nem indít s napirendre ter. *Lázár József* tanító, mint a fizetési és nyugdíjtörvény revíziójának előadója hosszabb beszéd és indoklás mellett a több pontjaiban következő határozati javaslatot terjeszti elő: Dacára az intéző körök elutasító magatartásának, a tanítóság nem mond le jogos igényeiről s a fizetési és nyugdíjtörvény revíziójának ügyét állandóan felszínen tartja. S minthogy a mozgalmak eddigi sikerelenségének főoka az, hogy a tanítóság széttagolva, szétforgácsolt erőkkel küzdött, halaszthatatlan teendőnek tartja a közgyűlés, hogy minden tanító, tekintet nélkül a vallásra és az iskola jellegére, egy táborba, egy egyesületbe tömörüljön. Elfogadja a kör *Körödy* ismert javaslatát, mely a tanítókat a vele egyenlő képzettségű államtisztviselők fizetési osztályába sorozza a következő módosításokkal: 1. Kántori jövedelem fizetésbe be nem számítható. 2. A fizetésrendezésről szóló törvény ne állapítson meg fizetési fokozatokat, hanem helyezze a tanítókat az államtisztviselők fizetéséről szóló 1893. évi IV. t.-c. hatálya, továbbá a fizetési és lakbérpótlékokat

megállapító rendeletek hatálya alá. Ezáltal a tanítóság elkerüli azt, hogy a X—IX. díjosztályba tartozó tisztviselők fizetésjavításakor mellőztessenek azért, mert az ő fizetésükről külön törvény intézkedik. Az előterjesztett határozatot a körgyűlés egyhangúlag magáéva teszi s miután kívánatosnak tartja, hogy az a tanítók körében minél jobban elterjedjen, megbizsa előadót, hogy a hozott határozatról a tanítók körében elterjedt lapokat értesítse. *Hammer Albert* olvasta fel ezután mintaleckéjét a légköri nyomásról, melyet élénk vita követett.

A tiszántúli alesperesi kerület róm. kath. tanítói köre ez évi közgyűlését május 30-án tartotta Kunhegyesen. *Törösváry* Tivadar elnök megnyitó beszédében rámutatott a nagymértékben elterjedt keresztény érületért sértő nevelési felfogásokra és a társadalom önző, anyagi gondolkodására. Ezen veszedelem ellen való küzdelemre felkéri a kerület tanítóit, hogy erős öntudattal harcolva, keresztény szociális módon, ideális keresztény társadalom megerősítésére törekedjenek. A kerületi könyv- és pénztár megvizsgálása után *Klotzbier* Béla tiszasülyi kántortanító bemutatta sajátkezűleg készített számológépét, amely nagy tetszéssel fogadtatott. Különösen kitűnik gyakorlati értéke az által, hogy szemléltető eszközül pénzdarabokat használ, amivel a gyermekben a számérzék könnyebben fejleszti és egyúttal a pénznemeket is megismerteti. A számológép készítőjét a kerület 50 koronával jutalmazta. Az indítványok sorában nagy lelkesedéssel fogadták el *Vécsey* Agoston ajánlatát, hogy dr. *Giesswein* Sándor prelatusnak köszönő felitatót küldjön a kerület a tanítók érdekében tett parlamenti felszólalásért. Elnök felolvasta *Bobek* Lászlónak a Vince Alajos-féle alapítvány érdekében küldött levelét, amire a tagok támogatásukat ígérték. A IV. kath. tanítói kongresszusra *Vécsey* Agoston kántortanítót választották meg képviselőnek.

A Pécs-egyházmegyei r. k. Tanítóegyesület máriakémeti esperesi köre f. évi június hó 1-én tartotta rendezett tavaszi tanácskozását Himesházán, melynek kiemelkedőbb pontjai a következők: 1. *Farkas* Kámill vil. elnök megnyitóbeszédében óva inti a tanítókat, ne engedjék magukat az Uj Korszak»-ban hirdett nagyképszerű tanok által félrevezetni, mert ezeknek tendenciája csak az izgatás, a tanítók szívéből ki akarja ölni a vallásosságot. Vivjünk harcot, de keresztény szellemen. Bizzunk katolikus hagyaink agítációjában és ne engedjük magunkat eltántorítani hangos, üres szölmökkel. 2. A kör a *Körödy*-féle fizetésrendezési indítványt egyhangúlag határozattá emelte. 3. A kör az egyetemes tanítói kongresszuson képviseletével megbizsa *Farkas* Kámill vil. elnököt, *Wagner* Károly köri jegyzőt, *Wettin* Ferenc és *Beck* Károly kántortanítókat. 4. Az esperesi kör a legerélyesebben tiltakozik az ellen, hogy az Uj Korszak» a katolikus tanítókra is kiveti hálóját: vallástalan, hazafiatlan elemekkel nem szövetekeznek, világtelforgató nevelési rendszer szolgálatába nem szegődünk. Ehelyett a kör összes tagjai belépnek a ker. tanítók szociális szakosztályába.

Keresztény szociálta tanítók gyűlése Érsekújvárott. Az Érsekújvár-vidéki Népnevelők Egyesülete» június hó 1-én tartotta évi közgyűlését Ejszekújvárott. Megjelentek a keresztény szociális tanítók vezérei is, dr. *Giesswein* Sándor orsz. képviselő és *Wohlmuth* Ernő Budapestről, *Wolánszky* Gyula a nagyszombati tanítói egyesület elnöke, továbbá az egyesület tagjai nagy számmal. Az egyházi főhatóságot *Guzsvenitz* Vilmos esztergomi segéd-főtanfelügyelő képviselte. Az egész gyűlés a keresztény szociálmus jegyében folyt le és hatalmas demonstráció volt a hitvallásos nevelés mellett. A Hymnus elnéklése után *Szabó* János egyesületi elnök hatalmas megnyitó beszédet mondott, melyet lapunk más helyén közlünk. Lelkes éljenzéssel fogadták a becseletes, férfias nyíltsággal elmondott elnöki megnyitót. Üdvözölte dr. *Giesswein* Sándort, *Guzsvenitz* Vilmost, *Wohlmuth* Ernőt és a megjelenteket. *Guzsvenitz* válaszolt és kijelentette, hogy az egyházi főhatóság együttérez a tanítósággal és abból a munkából, amely az új kor hajnalán a tanítóságra vár, ők is kiveszik a részüket. Kívánja, hogy a ker. szoc. szak-

osztályba tömörült tanítóság élvezhesse küzdelmes munkájának áldásos erkölcsi és anyagi gyümölcsét.

Az elnök hosszabb jelentésben számolt be az egyesület kezelebe tartozó négy kör múlt évi munkájáról. Ezek után lelkes éljenzés között állott fel dr. *Giesswein* Sándor, ki a keresztény tanítók szociális munkásságáról mondott mindvégig nagy figyelemmel és tetszéssel fogadott beszédet.

Örömmel jött — úgy mond — immár másodikban ezen egyesület közgyűlésére, ahol már, mint észleli, nem félnek a szocializmus szótól. Hogy ettől még sajnós sokan rettegnek, onnan van, hogy ezzel hivatatlan emberek csúnyán visszaéltek. Ma már minden művelt embernek kell ezen eszmékkel foglalkozni és hogy az irányzat ne legyen destruktív, helyes irányba kell terelni. Ez a nyugatról jövő vörös veszedelem nem sokkal rosszabb a másik oldalról jött régi sárga veszedelemnél, mely a hanok, avarok, sőt még a magyarok, később a törökök és tatárok által jött felszínre. Azok a sárga veszedelmek már eltűntek, csak a magyar maradt meg közülük s miért? mert szent István által keresztény lett s így védbástyájává vált a nyugatnak.

A vörös veszedelemmel is így vagyunk. Az a gazdasági kérdés (gyomorkérdés), amely a tömegeket megmozgatta, szintén úgy fog járni, mint a sárga veszedelem. A vörös veszedelem is Isten ostroma lesz a szunnyadó keresztény népek számára, de ha a keresztől veszi erejét, regeneráló hatású lesz Európa politikai és társadalmi helyzetében. Nem szabad e szót félremagyarázni és vele a tömeget az Egyház és haza ellen haragra ösztökölni. Nagy különbség van szocializmus és szocializmus között. A keresztény szocializmus azt mondja, hogy amit az Isten adott, azt felebarátja javára gyümölcsösítesse mindenki, akár szellemi akár anyagi javakról van szó. A tulajdonjogok mellé hozzátesszük a kötelességeket is. Viszont a manchester-liberalizmus követői, akiknek más szentségük nincs is, mint a sokszor hangoztatott tulajdonjog szentsége, tulajdonjog kötelességekről hallani mit sem akarnak. Pedig jogokat csak kötelesség teljesítése által lehet elérni. Szocializmus mindig volt, mióta gondolkozó emberek élnek. Ember társadalom nélkül nem képzelhető el. Onnan kiszakítani nem lehet. Még Robinson Crusoe se élhetett enélkül, mert a hajó roncsaiból megmentett holmikat is a társadalomtól szerezte. Sőt a heroikus életű remetéik is az imádság által voltak összekötve embertársaikkal.

Mi hozta létre a szocializmust? Egy egészségtelen túrekvés, mely az embert az Istenről függetleníteni akarta és a társadalom fölé helyezte. Ez a gondolat igazságtalanságot termelt és a forradalomra készítette a nyomorgó népet. A gépeket is sokan okolják. Pedig az a gazdasági felfogás hozta magával a szocializmust, mely az emberből csinált gépet s nem a lelket nézte, hanem az ember munkáját alacsonyított a kevés árúikké. A Marx követői Belzebubbak akarnak úzni ördögöt. A materializmussal küzdeni a materializmus ellen. Hibásan helyezkednek a természet törvényeire, mert hisz ott látjuk legjobban, hogy az erősebb legyőzi a gyengét. Erkölcs nélkül nem lehet igazságot hozni.

Már a külföldön rájöttek, hogy hiba az, hogy a vallást tanadják. A megingott egyensúlyt csak úgy nyerik vissza, ha visszatérnek a kereszténységhez. A szocializmust össze kell kötni a neveléssel. Az individuumot kell erkölcsössé tenni s a társadalom is azzá lesz. Ez a nevelők feladata. A londoni, brüsszeli világkongresszusokon már az erkölcsösséget sűrűn hangoztatták. Skandináviában a becsületesség közfelfogás. Néhány érdekes példával mutatta a svéd és norvég nép becsületességét. Miért van ez ott így? Mert ott a vallás-erkölcsös oktatás páratlan. Nemesak a tiszta ismeretközlésre szorítkoznak csupán, hanem, hogy ott alfabetika nincs — csak a hülye az — erős vallás-erkölcsi alapot nyújtanak a gyermekeknek. Sokkal a vallás-erkölcsös nevelésnek és az ismeretterjesztésnek kártfogva, összeleltelve kell haladniok egymással. Az erkölcs legyen a nap s az ösmeretek a bolygók.

Ezután nagy tudással mutatott rá azokra az eszközökre, melyekkel a tanítók ebben az irányban céltudatosan eredményekhez juthatnak. Hangoztatta a szülők és tanítók, majd a papok és tanítók közötti szoros kap-

csolat szükségességét, nemkülönben szülői értekezletek tartását. Erősítsék az összetartozás érzését az iskolán kívül is. Foglalkozzanak a néppel, virágoztassák fel a szociális egyesületeket. Szorgalmazzák a munkaházak építését, létesítsenek földbérlo és más szövetkezeteket, hogy a népek anyagi boldogulását is előmozdítsák. Mindezeket megkedveltetendő példákra hivatkozott s végül általános figyelemmel hallgatott beszédét azzal végezte be, hogy minden tanító legyen a községben egy hatalmas szociális faktor, mert Magyarországot is nem a fegyver, hanem az az apostoli szellem fogja fenntartani, mely a galileai halászatot lelkesítette. Kívánja, hogy a tanítóság anyagiakban jogos birtokához jusson s ezért ohajtja a kath. anatomia minél előbbi létesülését.

Elnök a nagy tetszés-zaj lecsillapulta után ígéretet tett az egyesület tagjainak nevében, hogy az elhangzott beszéd nem pusztában elhangzó szózat lesz, hanem szíveikben jó talajra fog lelteni.

Szentgyörgyi Vince alaposan megindokolt és megvilágított következő határozati javaslatot terjesztette a közgyűlés elé: A magyarországi róm. kath. tanítóknak folyó évben tartandó kongresszusa határozatban mondja ki, hogy

1. Mondassék ki törvényhozás útján, hogy Magyarországon minden okleveles néptanító egyenlő törzsfizetésben részesül.

2. A néptanítók mind a XI., X. és IX. fizetési osztályokba soroztassanak, amelyekbe a velük egyenlő képzettségű állami tisztviselők sorozva vannak.

3. A tanítók összes szolgálati évei beszámíttassanak az osztályokba sorozásnál, az előléptetés négyévenként automatice történjék és a tanítók a fizetési fokozatnak megfelelő lakpénzt kapjanak.

4. A tanítónak természetben adandó lakás 3 szoba-, 1 konyha-, 1 kamra és pincéből álljon legalább a szükséges mellékhelyiségekkel, falun pedig megfelelő gazdasági épülettel.

5. A kántortanítói javadalom külön választassék; a kántortanítók teljes tanítói fizetésükön kívül a kántori teendőikért külön méltányos fizetést kapjanak.

6. Ahol az iskolafenntartó ezen terhek viselésére képtelen, állami segélyből fedeztessenek azok.

A javaslat Volánszky Gyula és többek hozzászólása után elfogadott.

Mély megilletődéssel hallgatták Jónás Ferencnek Kovács Istvánról tartott megindító gyászbeszédét, melyért jegyzőkönyvi köszönetet mondtak.

Szabó János indítványára az udvardi kör tanítói képviselőjelölt költségeire gyűjtött 87 koronás alapját a ker. szoc. szakosztály által létesítendő tanítói üdülőhely céljaira adományozta, nemkülönben az egyesületben régen összegyűlt 24 koronát is 100 koronára kiegészítve a fenti célra határozta fordíttatni a közgyűlés. Az iskolaszéki intézmény reformálására vonatkozó határozati javaslatot is elfogadták, úgyszintén a következő indítványt is:

Az Érsekújvári róm. kath. Népnevelők Egyesülete a IV. országos kongresszus elé a következő indítványt terjeszti:

Mondja ki a IV. kath. tanítói kongresszus, hogy az Eötvös-alapnál történt sajnálatos visszaéléseket elítéli s azok rendezése és megszüntetése céljából az alapnál többséget képviselő kath. tanítóságot a folyó évi közgyűlésre minél tömegesebb részvételre kéri, serkenti, hogy ott szavazatával a kath. érdekeket védje és támogassa. Az elnöki tisztelet kath. tanférfiúval kívánja betölteni, épen azért a közgyűlés napját megelőzőleg értekezletet tart és jelöltjében megállapodik, hogy azt a másnapi közgyűlésen győzelemre vigye.

Az Eötvös-alap budapesti gyűlésére minden kör 3 küldötttel képviselheti magát. A IV. kongresszusra felmenők is tartoznak bejelenteni az odámenetelüket, hogy az igazolványokat számukra az elnökségek idejében adhassák ki.

Blahó Gyula jelentését a pénztár állásáról tudomásul vették.

Végül Kocsán Károly ismertette a keresztény szocialista tanítóknak szervezkedését és programját. A pro-

gramm első része magában foglalja azokat az anyagi és erkölcsi kívánalmakat, amelyek a változott viszonyoknál fogva a tanítószolgálatot megilletik. A második rész arról szól, hogy az anyagilag kielégített tanítószolgálat milyen társadalmi munkakör vár. Felhívja a tagok figyelmét arra a fontos tanácskozásra, amely a IV. tanítói kongresszuson fog lefolyni a keresztény szociális szakosztályban. Azon való részvételre buzdította a tagokat.

A méltóságteljes lefolyású magas színvonalú gyűlés a Szózat élénkítésével ért véget.

A szombathelyi egyházm. róm. kath. tanító-egyesület örségi köre f. évi május hó 29-én tartotta meg tavaszi ülést Oriszentpéteren. A gyűlés 10 óra után vette kezdetét, melyen megjelent főtitkár Horváth József ker. espi., tanfelügyelő úr is, akit meleg szeretettel vettek körül a kör megjelent tagjai, mint a kör lelkes barátját, aki bokros teendői dacára is, mindig szakít magának annyi időt, hogy a kör gyűlésein megjelenjen; annál nagyobb visszatekintést szült az a sajnálatos körülmény, hogy az annyi is kevés tagból álló kör tagjai közül kilencen távol maradtak. Borász Mihály nádasdi tanító, a kör szeretve tisztelt elnöke, akit a kör tagjainak rajongó szeretete veszt körül, ami nem is csoda, mert hiszen egy emberöltő óta (32 év) vezeti odaadó buzgalommal s bölcs tapintattal a kör ügyeit, szépen átgondoltan kerekded beszéddel kezdte meg az ülést, megemlékezve a társadalom újabb mozzanatairól és jelenségeiről, reámutatott azon erkölcsi pusztításokra, amit a szabadgondolkodók, az ateista és materialista nemzetköziség véghez visznek. A kör tagjainak lelkesen megnyilatkozó együttérzése mellett elítéli a magyarországi tanítók azon kis töredékének törekvéseit, kik megelégedkezve magasztos hivata-sukról, vallás- és hazaellenes szolgálathoz állottak. Ünnepelesen nyilvánították úgy a maga részéről, de meg-látva a jelen voltak lelkes tüntetését, a kör tagjainak azon igaz meggyőződését is, hogy mint eddig, úgy a jövőben is az egyház és a haza szolgálatában ohajtanak ma-radni, hangsúlyozta, hogy a kör, a szabadgondolkodó tanítók vallásellenes és hazafiatlan törekvései ellen állást foglal, majd felhívja jelen voltakot a keresztény szociális szakosztályba való beépésre, s a gyűlést lelkes és hosszan-tartó eljenzések között megnyitotta. A gyakorlati tanítás elmaradt, kárpótolta azonban az elmaradt tanítást Horváth Boldizsár hegyhátmórúti kartársunk felolvasása, aki alapos készületsre mutató, hosszú évek eredménye után nyert, bő tapasztalásból leszűrt tanítási irányelvet mutatott be, az ő vonzó egyéniségeből fakadó, jó ízű humorral saturált előadásával, melyért a kör jegyző-könyvi dícséretet szavazott neki. A kör ezután több hatáskörébe tartozó ügyet intézett el, mely után elnök fájdalmas szavakban emlékszik meg azon váratlan csapásról, mely a szombathelyi egyházm. tanító-egyesületet érte mélt. és főtitkár dr. István Vilmos m. püspök úr el-hunytával s egyben indítványozza, hogy a kör a boldogult emlékét jegyzőkönyvileg örökítse meg. A körelnök indítványát egyhangúlag magáévá tette s miután a jelen-táltak nagy része a szociális szakosztályba való beépését kijelentette, elnök a gyűlést bezárta.

A Soroksár-Alsónémedi-i Kerület Tanítóegyesülete Dunaharaszti, 1911. június 12-én a róm. kath. iskola dísztermében tartja évi rendes közgyűlését, a következő tárgysorozattal: Elnöki megnyitó: Tartja Schlager Árpád, egyesületi elnök. Mult évi gyűlés jegyzőkönyvének felolvasása és a nagym. Egyházm. Főhatóság erre vonatkozó 2605/1910. válasza. A tanügyre vonatkozó felsőbb rendeletek felolvasása. *Keresztény szociális szakosztály* ismertetése, fizetésegyenlősítés (1907. XXVII. t.-c. revíziója) nyugdíjrevízió, kántorfizetés országos rende-zése. Pénztárnok jelentése. Pénztárnok választása. Pénz-készlet hovatfordítása. Központi gyűlésbe 2 tagnak meg-valasztása, nemkülönb IV. egyetemes kath. tanítói gyűlésre képviselők küldése. *Rassovszky Gyula* dunaharaszti tanító értekezése: a gazdasági ismeretek az iskolában. Indítványok (melyek a gyűlés előtt írásban beadandók.) Zarszó, pápai Hymnus és a Szózat élénkítése.

A gyergyói róm. kath. tanító-egyesület folyó évi május hó 30-án Maroshevízen látogatott nagygyűlést tartott. Elnök Miklós István esperes-kerületi tanfelügyelő úr

lelkész megnyitójában felhívja a tanítószolgálatot a szociális munkálkodásra. Felhívja országunknak minden jóérzésű tanítóját a vallás-erkölcsi nevelés fejlesztésére. Határo-zott állásfoglalásra a szabadközműveltség és ennek támogatója alatt álló Uj Korszak ellen. Id. Józsa Sándor indítványára a gyűlés lelkesülten és egyhangúlag kinyilatkoztatta, hogy munkálkodásával arra fog törekedni, úgy az iskolában, mint a társadalomban, hogy a hazafias és vallás-erkölcsi eszmékkel felépült rendet megbomlasztó elemekkel szemben nyíltan fölveszi a harcot. Együttal mély megvetéssel ítéli el az Uj Korszak című lapot és azt a tanítószolgálatot, amely e körül csoportosul. Felhívja a szomszéd vármegyék tanító-egyesületeit is, hogy e küzdelemben foganak egymással kezét. A gyűlés tárgysorozatának kiemelkedő pontját még Gereöffy, csanád-gyergyó-szentmiklósi tanító előadása az egyházamban való tanítástól és Grófi Hedvig szárhelyi tanító mély érzéssel előadott szavai képezték.

TÁJÉKOZTATÓ.

Az iskolai vizsgálat ideje. (Z. S.) Az évről vizsgálatok idejét az iskolaszék állapítja meg. Faluhelyen vizsgálatban van az, hogy a vasárnapi szentmise után tartják meg a vizsgálatot, hogy ezáltal a hétköznapokon elfoglalt szülőknek is alkalmuk legyen gyermekük vizsgálatát megjelenni. Ha az iskolaszék így határozott, a határozat értelmében kell eljárnia. — **Tandíjptólló államségély.** Ha a tandíj a tanító járandóságát képezte, a hivatalosan felvett és beküldött javadalmi jegyzőkönyv és díjlevél összegét feltétlenül kiutalványozza a miniszterium, erről a törvény így intézkedik. A döntés ellen beadott felebb-vezést a kir. tanfelügyelőség nem tarthatja vissza; azt fel kell terjesztenie a közigazgatási bizottság útján a miniszteriumhoz. A fizetése ez által 115 koronával kevesebbedt. Amíg a felebbvezés lejár, a hiányzó összeget kérelmezze a fentartótól — előlegezés címén. — **Testi fenyték (Péntek.)** Az új rendtartási szabályzat előírja a büntetés nemeket. Már többször írtuk, hogy mi ellene vagyunk mindenféle testi fenytésnek. A hivatalának magaslatán álló tanító szeretettel fegyelmez s az ily módja a fegyelmezésnek mindenkor mellőzni tudja a testi büntetést, ami nem illő a tanítóhoz. Az adott esetben fő az, hogy mit tartalmaz az orvosi vélemény. Enélkül bajos véle-ményt mondani. Mindenesetre a bíró felfogása a kérdésben sokat határoz a per kimenetelét illetőleg.

A SZERKESZTŐSÉG ÜZENETEL.

M. L. 1. Aki a beiratást végzi, az szedi be az 50 fillér beiratási díjat. 2. A beszédett összeg az iskolai pénztárba befizetendő, a gondnok kezeli. 3. A felhasználásról az iskolaszék határoz. 4. Az ismétlősök is fizetik az 50 fillért. 5. A mindennapi iskolalátogatásra kötelezett tanuló 12 éves kora után végbizonyítványt kap abból az osztályból, amelyet elvégzett. — T. J. A részletes választ megadjuk teljes készséggel, de előbb tanulmányozzuk az adatokat. — **Hittelekezeti tanítónő.** 1. A napilapokban olvasható az értesítés arról, hogy mikor fogad a vallás- és közoktatásügyi miniszter úr. A rendes fogadónap pénteken délután. 2. Tanítónők Otthona Budapest, VIII., Orczy-út. — M. F. Az orsz. kath. tanítói segélyalap pályázatát — amint megkapjuk — azonnal közölni fogjuk. — **Baka 12.** Forduljon útbaigazításért a főszolgabírói hivatalhoz. — **Utazó.** A kassa-oderbergi vonat ugyanazt a kedvezményt adja, amit az államvasutak. Ugyanúgy kérelmezze. Cím: Kassa-Oderbergi vasút igazgatósága Budapest, V, Rudolf-rakpart 1.

Tartalom. Ember Károly: Föl a munkára! — Ifj. Hrdy Béla: A tanító és az egyévi önkéntes szolgálat. — Kerényi Rezső: Még egy hiányzik. — Drodzy Gyula: Egy állami tanító rólunk. — Bertalan Vince: Vélemények, vezetek. — A IV. egyetemes kath. tanítógyűlés. — Keresztény szociális ügyek. — Hírek. — Tájékoztató. — A szerkesztőség üzenetei.

PÁLYÁZATI HIRDETÉSEK

A nmélt. püspöki kar határozata köte-
lezőnek nyilvánította a katolikus nép-
oktatási intézetek pályázatainak a «Nép-
nevelő»-ben való közzétételét.

KIADÓHIVATAL :
Szent-István-Társulat Budapest.
A KIADÓHIVATAL FŐNÖKE :
LOVÁSZY DEZSŐ.

Pályázati hirdetések minden egyes szá-
vánál egyszeri közlése 6 fillér. Csakis
azon pályázatok közöltetnek, melyek-
nek díja előre lefizetett.

A lapot kérjük gondosan megőrizni. Reklamációkat csakis 8 napon belül veszünk
figyelembe. Későbbi pótlásokat példányonként 30 fillér beküldése ellenében teljesítünk.

Esztergomi érseki megye.

Pályázat óvónői állásra. Hunyady Károly gróf és
grófné O Excellentiája **Pozsony-ivánkai** birtokán egy
magánjellegű óvoda felállítását határozta el. Ezen állásra
pályázhatnak róm. kath. vallású, óvónői oklevéllel bíró
magyarul és tótul tökéletesen tudó egyének. Az óvónő
szerződés mellett lesz alkalmazva, évi fizetése 2000 kor.,
melyből az általa felfogadandó dajkát is fizetni tartozik,
kap lakást és a szükséges tüzelőfát. Évenként egy hó-
napi szabadságjuttatást vehet igénybe. Feladata a község
lakosai 3—6 év közötti fiú- és leánygyermekének óvodai
ellátása és gondozása, az óvoda vezetése, a felnőtt leány-
gyermekeknek hetenként kétszer egy délután a varrás-
ban és kézi munkában való oktatása. Az állás legkésőbb
f. év augusztus 1-én foglalandó el. A pályázók okmányaik
és arcképpel ellátott folyamodványaikat **Vancsó Gyula**
ügyvédhez (Budapest, VIII., József-körút 35.) **július 1-ig**
adhathatják be ugyanez időig nála személyesen is jelent-
kezhetnek. 400 3—3

Karvai kántortanítói állásra pályázat hirdettek. Jöve-
delme összesen 1000 kor. ebből 490 kor. államsegély,
210 kor. kongrua, 13 hektoliter rozs helyett 104 kor.
Választás napja **július 9. Zibrinyi Gyula** plébános.
425 1—1

Egri érseki megye.

Jászapáti (Szolnok m.) nagyközséghez tartozó **Heves-**
ivány pusztán levő róm. kath. önálló tanítói állásra
pályázat hirdettek. Javadalma: a) 800 kor. kész-
pénz a jászapáti róm. kath. iskolai pénztárból negyed-
évenként előre fizetve, b) 200 kor. államsegélyből,
c) természetbeni lakás, és pedig, 2 szoba, egy konyha,
egy kamra, fás felszer, istálló a mellékrészekkel, d) az
iskolaudvarhoz csatolt 300 □ öl televénydűs kertiletmény,
e) az iskola fűtéséhez 5 q fa és 30 q köszén. Kötelessége: a
róm. kath. püspöki tanterv szerint vezetett osztálytan-
osztály tanításán kívül a téli hónapokban az ismétlő
kötelesek tanítása is. Nők is pályázhatnak. Az állás
október 1-én foglalandó el, mely időtől folyósítatik a
járandóság is. Folyamodók kérvényei a családi körül-
mények feltüntetésével **június 25-ig Dr. Markovits Pál**
iskolaszéki elnök címére küldendők. 422 1—1

Besenyszögre (Szolnok m.) jóhangú segédkántort
keresek. Fizetése havi 35 kor. teljes ellátás, mosás és
világításon kívül. Az állás azonnal elfoglalandó. **Skopetz**
Béla főkántor. 429 1—1

Győri püspöki megye.

Halászi (Moson m.) halálozás folytán megüresedett
kántortanítói állásra **június 25-ig** pályázat hirdettek.
Javadalmazása 3 szobából álló lakás, 2 konyha, kamara,
pince, és egy istálló. 296 □ öl konyhakert, 10 m. hold
és 746 □ öl szántó föld, 338 kor. haszonélvezeti értékben,
2 öl kemény és 8 öl lágy fa, 100 kéve kemény, 100 kéve
lágy rőzse házhoz szállítva, 449-36 kor. készpénzfizetés,
alapítványi misék után 67-38 kor., stólaátalány átlaga
160 kor., ostyasütésért 8-42 kor., földmunkaváltság 50 kor.,
ismétlőiskola tanításért 40 kor., 30 mázsa széna, 15 mázsa
szalma, 60 kéve zsupp értéke 120 kor., 4 pozsonyi mérő
búza, 20 pozsonyi mérő rozs értéke 163-08 kor., kor-
pótlék államsegélyből fedezve. Helybeli osztálytanító

esetleges megválasztása esetén osztálytanítói állásra is
pályázatot hirdetünk. Ennek javadalmazása: 750 kor. a
községtől, 250 kor. államsegélyből, 200 kor. lakbér,
20 kor. kertiletmény. A pályázók az esetleg megüresedő
osztálytanítói állásra kérvényükben szándékukat hatá-
rozottan kifejezzék. A kántortanítóknak próbaénekletése
a vásár- és ünnepnapok július 2-ig bezárólag rendel-
kezésre állanak. A megválasztott kántortanító aug. 1-én,
az esetleg megválasztandó osztálytanító szeptember 1-én
jut javadalma birtokába. A kérvények felszerelve **Németh**
Vince plébános iskolaszéki elnökhöz Halászi terjesz-
tendő. 431 1—1

Kalocsai érseki megye.

A verbászi róm. kath. iskolaszék az **Ujverbáson**
(főgimnázium és polgári leányiskola) levő népiskolánál
ujjonnan szervezett III. tanítói állásra **július 15-ig** pályá-
zatot hirdet. Javadalma: 1. A hitközségi pénztárból
évi 100 kor. előleges részletekben. 2. 900 kor. állam-
segély. 3. Szabad lakás házikerttel. A megválasztott
köteles az iskolaszékről meghatározandó osztályokat
vezetni, a kántortanítót szükség esetén helyettesíteni,
amiért kántori oklevél is kívántatik és a bácskula vidéki
róm. kath. tanítóegyletbe belépni. A német nyelv tudása
szükséges. A kellőképp okmányolt folyamodványok a ver-
bászi róm. kath. iskolaszékre címezve **ft. Bach János**
kerületi esperes-plébános úrhoz Szilberekre (Bácska) kül-
dendők. Az állás szeptember 1-én feltétlenül elfoglalandó.
428 1—1

Nagyvárad latin szert. egyházmegye.

A **szilágycsehi** róm. kath. kántortanítói állomásra
pályázatot hirdetünk. A kántortanítói illetmények: ezer
kor. évi fizetés havi előleges részletekben, szabályszerű
lakás mellékpület és kerttel. A kellően felszerelt folya-
modványokat **június 25-ig** alulírt iskolaszéki elnökséghez
kell küldeni, a megválasztott pedig az állást július 1-én
elfoglalni köteles. Szilágycseh, róm. kath. iskolaszéki
elnökség. 406 1—1

Pécsi egyházmegye.

Okorvölgy fiókközségben a róm. kath. kántortanítói
állomásra pályázat hirdettek. Jövedelme: két szobából,
két konyhából és mellékpületekből álló lakás házi kert-
tel és gyümölcsös. Párber készpénzben páronként
7 kor. (40 pár). Tandíj államsegély 40 kor., ismétlő
oktatásért a politikai községtől 42 kor., államsegély
580 kor. Szántó föld 12 hold saját művelése. Rét 1 hold,
melyet a község kaszáltat és a termést behordja. 3 öl
kemény hasábfá saját szükségletre. Stóla kis halott után
50 fill., nagy halott után 1 kor. Tannyelv magyar.
Vasár- és ünnepnapokon tartozik német litániát tartani;
azért személyes megjelenés kívántatik; a pályázati hatá-
ridő **június 12.** Kérvények: Plébániahivatal Hetvehely
(Baranya m.) küldendők. 424 1—1

Dunaszekcső róm. kath. Iskolaszéke iskolájánál egy
ujjonnan szervezett tanítói állásra pályázatot hirdet,
melyre nők is pályázhatnak. Javadalom: a hitközségtől
100 kor. törzsfizetés, 200 kor. lakásbér és 20 kor. kert-
iletmény, államsegély 900 kor. Kötelesség: a reá bizott
osztályt vezetni, az ismétlőiskolásokat kartársáival fel-
váltva oktatni, ha férfi a kántorságban segédkezni, ha nő,

Délrelelőtt				Délután				Délrelelőtt				Délután			
vonat-szám	óra	perc	vonat neve	vonat-szám	óra	perc	vonat neve	vonat-szám	óra	perc	vonat neve	vonat-szám	óra	perc	vonat neve
hová				hová				honnan				honnan			
110	5 45	sz. v.	Balatonfüred, Tapolca	612	12 30	sz. v.	Arad, Tóvis, M.-Sziget	339	5 10	v. v.	Berlin, Ruttká	323	12 10	sz. v.	Gödöllő
310	5 50	"	Hatvan	1008	12 30	"	Zagrab, Fiume, Bród	645	5 20	tszsz.	Debrecen, Nagyvárad	611	12 30	"	Bukarest, Arad
32	6 00	"	Bicske	314	12 30	"	Hatvan	309	5 30	sz. v.	Hatvan	911	12 40	"	Ujvidek
302	6 05	gy. v.	Ruttká, Poprád-Felka	912	12 35	"	Szombathely, Wien	1905	5 30	"	Bród, Eszék, Pécs	301	12 50	gy. v.	Berlin, Ruttká
302	6 10	sz. v.	Wien, Graz, Sopron	944 ^a	1 00	"	Ujvidek, Bród	609	5 45	"	Brassó, Arad	903	1 00	"	Konstantinápoly, Bród
302	6 15	sz. v.	Kassa, Csorba	1504	1 20	gy. v.	Bicske	909	5 45	"	Sofia, Bród, Belgrád	401	1 00	"	Satoraljaujhely,
300	6 20	sz. v.	Kassa, Csorba	316	1 35	gy. v.	Kassa, Poprádfelka	319	5 55	"	Torbágy	7	1 10	sz. v.	Wien, Sopron
302	6 30	gy. v.	(Fiume, Torino, Róma)	1304	1 40	gy. v.	Gödöllő	17	6 05	"	Pécel	601	1 15	gy. v.	Bakar st. Arad
302	6 40	gy. v.	(Pécs, Vinkovce)	604	2 00	"	Fehring, Graz	1707	6 15	"	Komarom	1	1 30	"	London, Paris, Wien
302	7 00	"	Arad, Brassó	4	2 05	"	Arad, Bukarest	407	6 30	"	Stanislaw, M.-Sziget	1901	1 40	"	Sarajevo, Bród
302	7 10	"	Belgrád, Sofia	404	2 15	"	Wien, Paris	11	6 25	"	Wien	1301	2 10	"	Graz, Fehring
402	7 20	"	(Stryj, Lemberg,	916	2 30	sz. v.	Satoraljaujhely, Lemberg	1007	6 50	"	Fiume	325	2 15	sz. v.	Hatvan
302	7 30	"	Maramarossziget)	318	2 30	"	Kiskörös	315	6 50	"	Gödöllő	1501	2 30	gy. v.	Lemberg, Kassa
302	7 40	"	Fehring, Graz, Trieszt	320	2 50	"	Hatvan	1505	7 00	"	Gödöllő	327	4 20	sz. v.	Pécel
302	7 50	"	Gödöllő	26	3 30	"	Hatvan	1305	7 10	"	Csorba, Kassa	329	5 20	"	Gödöllő
302	7 55	sz. v.	Belgrád, Sofia, Bród	512	3 40	"	Bicske	509	7 20	"	Győr	15	6 25	"	Győr
302	8 00	"	Arad, Brassó	1902	3 55	gy. v.	Szolnok	919	7 25	"	Brassó, Kolozsvár	3	6 35	gy. v.	Wien, Graz
1102	8 05	gy. v.	Balatonfüred, Tapolca,	304	3 00	"	Tapolca, Sarajevo	317	7 30	"	Kunszentmiklós-Tass	507	6 40	sz. v.	Brassó, Debrecen
406	8 10	sz. v.	Munkács, Lawoczne	904	3 20	"	Ruttká, Berlin	319	7 40	"	Gödöllő	421	6 55	v. v.	Szerencs
306	8 20	"	Kolozsvár, Brassó	1022	3 30	v. v.	Belgrád, Konstantinápoly	21	7 45	"	Hatvan	907	7 20	sz. v.	Sofia, Belgrád, Bród
306	8 25	"	Pécs, Eszék, Bród	18	4 25	v. v.	Paks	1003	8 00	gy. v.	Bicske	607	7 25	"	Bukarest, Arad
306	8 30	"	Ruttká, Berlin	328	4 25	sz. v.	Komarom	1509	8 15	sz. v.	Roma, Triest, Fiume	305	7 35	"	Berlin, Ruttká
306	8 35	"	M.-Sziget, Stanislaw	606	5 00	gy. v.	Gödöllő	1021	8 20	v. v.	Csorba, Kassa	25	7 45	"	Bicske
306	8 40	"	Wien, Sopron	410	5 10	gy. v.	Arad, Tóvis	602	8 25	v. v.	Paks	405	8 00	"	Lavoca, Maramarossziget
306	8 45	"	Bicske	6	5 15	sz. v.	Miskolc	515	8 35	sz. v.	Bukarest, Kolozsvár	1009	8 05	"	Fiume, Bród, Pécs
306	8 50	"	Gödöllő	324	5 20	sz. v.	Győr, Sopron, Szombathely	321	8 45	"	Hatvan	1705	8 20	"	Stanislaw, M.-Sziget
312 ^a	12 00	"	Gödöllő	6	5 15	sz. v.	Gödöllő	13	9 20	"	Győr	329 ^{b)}	8 35	"	Gödöllő
				514	5 40	"	Szolnok	307	9 25	"	Berlin, Ruttká	9	8 45	"	Wien, Graz
				308	5 55	"	Ruttká, Berlin	1005	9 35	gy. v.	Fiume, Tapolca	1507	8 50	"	Csorba, Kassa
				914	6 05	"	Szabadka, Topolya	913	9 55	sz. v.	Szabadka	27	9 00	"	Bicske
				914	6 15	gy. v.	Zagrab, Fiume, Roma, Nápoly	5	10 05	gy. v.	(Bruck-K., Szombat-	331	9 10	"	Pécel
				510	6 15	sz. v.	Kolozsvár, Brassó	409	10 20	sz. v.	hely, Sopron	303	9 20	gy. v.	Berlin, Ruttká
				326	6 25	"	Pécel	23	10 45	"	Miskolc	29	9 28	sz. v.	Triest, Szekesfehervár
				328	6 40	"	Hatvan	409	10 20	sz. v.	Bicske	1001	9 35	gy. v.	Hóma, Fiume
				918	6 45	"	Kunszentmiklós-Tass	605	11 25	gy. v.	Arad	603	9 35	"	Brassó, Arad
				516 ^{b)}	6 55	"	Nagykátá, Szolnok					915	9 45	sz. v.	Kiskörös
				28	7 00	"	Bicske					403	9 55	gy. v.	Lemberg, M.-Sziget
				1708	7 10	"	M.-Sziget, Stanislaw					905	10 0	"	Sofia, Belgrád
				16	7 20	"	Győr, Triest					1303	10 10	"	Graz, Triest
				332	7 35	"	Hatvan					333	10 25	sz. v.	Gödöllő
				1006	7 40	gy. v.	Zagrab, Fiume					517	10 35	"	Nagykátá
				1508	8 00	sz. v.	Kassa, Csorba					1503	10 50	gy. v.	Csorba, Kassa
				1908	8 25	"	Pécs, Bród					1807	10 55	sz. v.	Vinkovce, Pécs, Tapolca
				334	8 40	"	Gödöllő					25 ^{a)}	11 05	"	Bicske
				518 ^{b)}	9 05	"	Nagykátá					335 ^{b)}	11 20	"	Hatvan
				1306	9 15	"	Győr, Graz					1103 ^{b)}	11 30	gy. v.	Tapolca, Balatonfüred
				610	9 30	"	Arad, Brassó								
				1510	10 00	"	Kassa, Csorba								
				336	10 05	"	Pécel								
				910	10 10	"	Belgrád, Sofia								
				1010	10 25	"	Fiume, Nápoly								
				408	10 25	"	Kassa, Lemberg								
				12	10 50	"	Szombathely, Wien								
				338	11 10	v. v.	Ruttká, Berlin								
				614	11 25	sz. v.	Arad, Debrecen								
				422	11 35	v. v.	Kassa, Szerencs								

A vonatok érkezése Budapest k. p.-udvarra.

A vonatok érkezése Budapest ny. p.-udvarra.

A vonatok indulása Budapest k. p.-udvarról.

A vonatok indulása Budapest ny. p.-udvarról.

A vonatok indulása Budapest-Józsefvárosról. Délután.

A vonatok érkezése Budapest-Józsefvárosra. Délrelelőtt.

511 ^{b)}	4 40	sz. v.	Tapiosly-Tapiószap
513	5 00	"	Nagykátá
311	5 50	"	Gödöllő
917	6 17	"	Kunszentmiklós-Tass

Délrelelőtt				Délután				Délrelelőtt				Délután			
vonat-szám	óra	perc	vonat neve	vonat-szám	óra	perc	vonat neve	vonat-szám	óra	perc	vonat neve	vonat-szám	óra	perc	vonat neve
hová				hová				honnan				honnan			
152	5 10	sz. v.	Rákospalota-Ujpest	164	12 05	sz. v.	Rákospalota-Ujpest	149	8 51	sz. v.	Rákospalota-Ujpest	165	12 50	sz. v.	Rákospalota-Ujpest
122	5 20	"	Ersekújvár	714	12 10	"	Szeged	151	5 05	"	Dunakeszi-Alag	187	1 20	"	Nagymaros
154	5 35	"	Vác	1404	12 20	gy. v.	Zsolna, Berlin	723	5 25	"	Cegléd	703	1 25	gy. v.	Bukarest, Bazsiás
718	5 40	"	Szeged, Szolnok	188	12 25	sz. v.	Nagymaros	725	5 35	"	Cegléd	103	1 40	"	Paris, Wien
402	6 10	"	Esztergom	4106	12 30	"	Esztergom	4101	5 50	"	Esztergom	508	1 50	"	(Tóvis, Kolozsvár,
156	6 20	"	Rákospalota-Ujpest	166	1 00	"	Rákospalota-Ujpest	183	5 55	"	Nagymaros	167	1 55	sz. v.	(Sz.-Nemeti
6502	6 35	"	Lajosmizse, Kecskem.	168	1 30	"	Dunakeszi-Alag	726	6 00	"	Cegléd	4107	1 55	sz. v.	Rákospalota-Ujpest
102	6 50	k. ost. ex. v.	Wien, Paris, Ostende	4114 ^{a)}	1 50	"	Piliscsaba	153	6 05	"	Rákospalota-Ujpest	4107	2 05	"	Esztergom
506	7 00	gy. v.	(Nagyvárad, Brassó, Körösmező)	106	2 00	gy. v.	Wien, Paris	6507	6 10	"	Lajosmizse	169	2 40	"	Dunakeszi-Alag
1402	7 05	"	Zsolna, Berlin	504	2 05	"	Szatmár-N. Kolozsv., Brassó	921	6 20	"	Szolnok, Cegléd	171	3 00	"	Rákospalota-Ujpest
158	7 15	"	Nagyzsombát, Wien	126	2 10	sz. v.	Párkány-Nána	701	6 25	k. o. e.	Konstantinápoly, Belgrád	6503	3 20	"	Kecskem., Lajosmizse
708	8 10	sz. v.	Dunakeszi-Alag	170	2 15	"	Rákospalota-Ujpest	701 ^{b)}	6 30	"	Konstantinápoly, Bukarest	173 ^{b)}	4 00	"	Rákospalota-Ujpest
712	8 15	gy. v.	Orsova, Bazsiás	4108	2 20	"	Esztergom	135	6 35	sz. v.	Nagymaros	713	4 05	"	Temesvár-J., Szeged
708	8 15	sz. v.	Temesvár, Karánseb.	108	2 30	gy. v.	Wien	1407	6 40	"	Berlin, Zsolna	139	4 10	"	Nagymaros
134	8 40	"	Nagymaros	120	2 35	sz. v.	Galánta	709	7 15	"	Bukarest, Bazsiás	4109	5 05	"	Esztergom
4104	9 00	"	Esztergom	704	2 40	gy. v.	Bukarest, Bazsiás	125	7 20	"	Párkány-Nána	175	5 15	"	Rákospalota-Ujpest
114	9 20	"	Wien, Berlin	722	2 45	sz. v.	Cegléd	727	7 25	"	Cegléd	215	5 30	tszsz.	Ersekújvár
160	9 40	"	Rákospalota-Ujpest	6506	2 50	"	Lajosmizse, Kecskemét	501	7 30	gy. v.	(Bukarest, Kolozsvár,	141 ^{a)}	5 45	sz. v.	Nagymaros
162	11 05	"	Rákospalota-Ujpest	172 ^{b)}	3 10	"	Rákospalota-Ujpest	6507	7 30	gy. v.	(Maramarossziget	115	5 55	"	Wien, Berlin
6504	11 15	"	Rákospalota-Ujpest	140	3 55	"	Szob	115	7 35	sz. v.	Rákospalota-Ujpest	1403	6 20	gy. v.	Berlin, Zsolna
136 ^{b)}	11 30	"	Lajosmizse, Kecskemét	174	4 10	"	Rákospalota-Ujpest	4108	7 45	"	Paris, Wien	177	5 30	sz. v.	Rákospalota-Ujpest
730 ^{b)}	11 35	"	Nagymaros	716	4 30	"	Szeged	6501	7 50	"	Esztergom	707	6 35	gy. v.	Orsova, Bazsiás
116	12 00	"	Wien	110	5 15	gy. v.	Wien	127	7 55	"	Vác	105	6 40	"	Wien
				142	5 20	sz. v.	Szob	157	8 00	"	Párkány-Nána	107	7 10	"	Wien
				724 ^{b)}	5 40	"	Cegléd	127	8 05	"	Kiskunfélegyháza	711	7 40	sz. v.	Bazsiás, Temesvár
				176	5 50	"	Rákospalota-Ujpest	719	8 35	"	Párkány-Nána	179	8 00	"	Rákospalota-Ujpest
				128	6 00	"	Párkány-Nána	729	8 45	"	Párkány-Nána	4113 ^{b)}	8 10	"	Piliscsaba
				724 ^{a)}	6 10	"	Cegléd	159	9 10	"	Dunakeszi-Alag	143	8 20	"	Nagymaros
				144	6 15	"	Nagymaros	705	9 20	gy. v.	Szeged	131	8 50	"	Párkány-Nána

Első magyar vill. erőre berend. hangszergyár.

Stowasser János

császári és kir. udvari szállító,

a m. kir. operaházi tagok, budapesti színházak, zeneakadémia, zenedék, az összes fővárosi iskolák stb. szállítója, a hangfokozó gerenda és a javított Rákóczi-tárogató feltalálója.

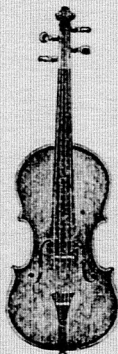
Budapest, II., Lánchíd-u. 5. sz.

Gyár: II., Öntőház-utca 3. sz.

Magyarország legnagyobb vonós
= és fuvós hangszergyára. =

Alánba minden-
nemű saját gyára-
ban készült hang-
szerrel, ugyszinten
harókat és hang-
szer-alkatrészeket;
hegedűk vonóval
s koronától.

Hangfokozó-
gerenda, mely által
bármely hegedű,
gordonka, beillesz-
tése után sokkal
jobb, erősebb hang-
got nyer. (biztos si-
ker). 283—II.

Tárogatók 70
koronától.

Harmoniumok
90 koronától.

Pedál-harmo-
niumok legolcsóbb
gyári árban.

Tanérőknek
kedvezmény!

Javítások a leg-
művészebb kivitel-
ben. — Árjegyzék
kivánatra ingyen
bérmentve.

ORGONAÉPÍTÉS MŰINTÉZET

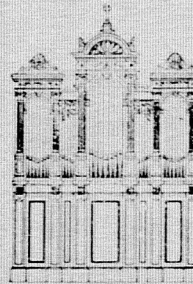
RIEGER OTTÓ

hazánk legnagyobb orgonájának
(a király orgonájának a koroná-
zasi templomban) alkotója, vil-
lamos gépekkel berendezett cs.
és királyi udvari orgonagyára

Budapest, VII., Garay utca 48.

Cs. és királyi udvari szállító.
A párisi, bécsi, stb. kiállítások-
kon kitüntette. Kedvező fizetési
feltételek mellett pneumatikai
nemeshangú orgonákat szállít.
Mindennemű orgonajavításokat
és hangolásokat lelkiismeretes
□ pontossággal teljesít. □

Tervezeteiket és mintarajzokat
kivánatra díjmentesen küld.
04 2—52

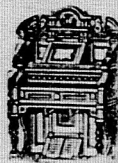

Orgona-harmoniumokat

mindkét rendszer szerint legolcsóbban szállít

PAJKR REZSŐ ÉS TSA

Budapest, X., Delej-utca 25 B (Tisztviselőtelep).

Pedálos harmoniumok mindkét rendszer
szerint és minden nagyságban pontos or-
gona-méretekkkel, templomok, szemináriumok
részére és mint gyakorló orgonák.

Bérmentes szállítás az utolsó
:: vasuti állomásig ::

Tanérőknek s lelkészeknek különösen szá-
azlélegedmény. Árjegyzék ingyen és
bérmentve. Részletfizetés engedélyezve.
03

RIGLER JÓZSEF EDE

□ PAPIRNEMÜGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG □

BUDAPEST
VI, RÓZSA-UTCA 55.

Chromolitografiai műintézet és könyvnyomda
készít: részvényeket, csekk, pénztárjegyeket, taka-
rékpénztári betétkönyvecskéket, plakátokat művészi
kivitelben. □

Vonalzó-intézet és üzleti könyvek gyárában
kitűnő anyagból laposan nyiló üzleti könyvek,
másoló- és jegyzet-könyvek. □

Iskolai felszerelések, u. m.: irkák, gyakorlatok, rajz-
füzetek, rajztömbök, vázla-könyvek stb. készülnek.

Levélboríték- és levélpapír-osztályban állandóan
diszes levélpapír- és boríték-különlegességek csinos
dobozokban, eljegyzési és névjegykártyák készülnek.

„Adria“-szárzlemezek, fényképzeti kartonok és
felszerelések. □

Gizella-Telepi faneműgyár modern iroda-beren-
dezések, iskolai és mérnöki rajz- és írószerek lerakata.